

**GRADA ZA BIBLIOGRAFIJU BOTANIČKIH ISTRAŽIVANJA
U CRNOJ GORI**

**PREGLED FLORISTICKIH I VEGETACIJSKIH ISTRAŽIVANJA
U PERIODU OD 1942-1969. GOD.¹⁾**

Češki botaničar **Josef Rohlena** (1874-1944) istraživao je floru Crne Gore više od četrdeset godina. On je na početku ovog vijeka nekoliko puta dolazio u Crnu Goru i proputovao skoro sve njene tada oslobođene krajeve i prikupio veliki herbarski materijal. Rezultate ovih istraživanja **Rohlena** objavljuje u vidu dvanaest priloga u vremenu od 1902-1939, a godine 1942. izdaje u Pragu, na latinskom jeziku poznato djelo »*Conspectus Florae Montenegrinae*«. Osim svojih istraživanja, **Rohlena** je u ovu knjigu unio i kritički obradio do tada poznatu literaturnu gradnju o flori Crne Gore.

Poslije izlaska ove **Rohlenine** knjige ili, bolje rečeno, poslije drugog svjetskog rata, floru i vegetaciju Crne Gore istraživali su uglavnom domaći botaničari. Prvi opširniji prilog u ovom periodu dali su **P. Černjevski**, **O. Grebensčikov** i **Z. Pavlović** (1949) o flori i vegetaciji skadarskog područja. Poslije toga **V. Blečić** daje veći broj radova o flori i vegetaciji Crne Gore. Tu se osobito ističu prilozi o poznavanju šumske vegetacije u području Ljubišnje, Pive, Durmitora, Bjelasice, Komova i Prokletija, a u posljednje vrijeme **Blečić** dosta pažnje posvećuje florističkim i taksonomskim istraživanjima. Uzredne i manje osvrte na floru i vegetaciju Crne Gore davali su i drugi naši botaničari (**Fukarek**, **Kušan**, **Bjelčić**, **Janković** i drugi). Posljednjih godina zapaženi su radovi **R. Lakušića** koji se najvećim dijelom odnose na vegetaciju i floru planinskog područja Crne Gore. Njegova studija o planini Bjelasici dobra je osnova za sva dalja proučavanja vegetacije livada i pašnjaka u planinskom području Crne Gore. Floru i vegetaciju Lovćena i njegove podgorine detaljno je istražila **K. Tomić-Stanković**.

Cilj ovog priloga jeste da se makar i u vidu bibliografije pruži pregled istraživanja flore i vegetacije Crne Gore od izlaska **Rohlenine** knjige »*Conspectus Florae Montenegrinae*« do danas. U ovoj bibliografiji će možda biti propusta, zato ćemo biti osobito zahvalni svima koji nam pošalju primjedbe ili dopune, u tom pogledu, pogotovo zato što autor ovog priloga namjerava da dá kompletnu bibliografiju florističkih i vegetacijskih istraživanja u Crnoj Gori od samog početka do danas.

¹⁾ Pregled radova **Vilotija Blečića**, kao i bibliografija mikoloških, algoloških, histoloških i brioloških istraživanja publikovani su u »Poljoprivredi i šumarstvu« u vidu posebnih priloga: XIV, 1, 1968. (Str. 93-103); XIV, 2, 1968. (Str. 97-107); XIV, 3, 1968. (Str. 107-118) i XV, 1, 1969.

ANIĆ MILAN

1. **Hovenija (bonbon drvo — *Hovenia dulcis* Thunb.).** Šumarska enciklopedija, 1. Zagreb, MCMLIX, str. 546.

»...Poriijeklo ovog drveta je Daleki istok, a kod nas je zabilježeno samo nekoliko stabala u parkovima u Herceg-Novom«.

2. **Orijaška stabla pitomog kestena.** Priroda 6-7. Zagreb, 1966.

U članku govori i o stablima pitomog kestena u Crnoj Gori (Boka kotorska, Krajina kod Skadarskog jezera).

BERBEROVIĆ LJUBOMIR

3. **Nekoliko dopuna podacima o rasprostranjenosti izvjesnih biljnih vrsta u »Flori« Radovana Domca.** Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, Vol. XII, 1959, str. 201-202.

Autor ovog kratkog prikaza zapazio je da je Radovan Domac u svojoj »Flori« (Zagreb, 1950) napravio propuste u vezi sa rasprostranjenjem nekih vrsta biljaka u Crnoj Gori. To se u prvom redu odnosi na region od Sutorine do Spiča (Sutomore) koji je nekada pripadao austrougarskoj pokrajini Dalmaciji a sada je uključen u političko-teritorijalne granice Crne Gore. Kao ilustraciju bilježi osam vrsta biljaka koje Visiani izričito navodi za okolinu Budve, Kotora i Herceg-Novoga a uz to još osam biljaka za koje kaže da se nalaze u čitavoj Dalmaciji. Takođe je Domac previdio i neke podatke Lujada Amovića.

BERTOVIĆ S.

4. **Značenje i primjena vegetacijskih istraživanja i kartiranja.** Naša poljoprivreda i šumarstvo, God., VI, 1. Titograd, 1960, 5-24.

Autor je izradio preglednu kartu vegetacije jugozapadnog dijela Crne Gore. U prilogu još daje »Kartu prirodnih vegetacijskih zona u zapadnoj Crnoj Gori« koju je 1930. god. izradio K. Kayser.

BJELČIĆ ZELJKA

5. **Prilog poznavanju flore nekih bosanskih i crnogorskih planina.** — Ein Beitrag zur Flora von den Gebirgen Maglić, Volujak, Prokletije, Bjelasica, Visitor. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. IX, Fasc. 1-2. Sarajevo, 1956. Str. 141-152.

Rad se odnosi na: Prokletije, Bjelasicu, Visitor, Maglić i Volujak. Ekskurzija na ove planine izvedena je u ljeto 1956. Za sve ove planine navedena je ukupno 131 vrsta.

6. **Biljnogeografsko rasprostranjenje vrste *Gentiana crispata* Vis.** Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu.

Podaci za Crnu Goru dati su na str. 5., i to prema sljedećim autorima: »Bošnjak in Pevalek 1936; Wenegutt in H. S., Pančić 1875, Pevalek 1936, Baldacci in Pevalek 1936, Loschnigg in Vevalek 1936, Hayek 1917, Javorka in Rohlena 1942, Loschnigg in Rohlena 1942, Bjelčić 1956, Lakušić in H. S.« (H. S. Herbar-Sarajevo).

BLEČIĆ VILOTIJE

7. Blečić V. und Tatić B.: Beitrag zur Kenntnis der Panzerföhrenwälder der Gebirge Ostrovica. — Prilog poznavanju munikovih šuma na serpentinsoj podlozi. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu. Tom I (V), No 2. Beograd, 1969, str. 131-139.

Ovaj rad ne odnosi se na Crnu Goru, izuzev što u uvodnom dijelu rezimea (str. 138) srećemo neke podatke o rasprostranjenosti munike u Crnoj Gori. Kao nova nalazišta *Pinus heldreichii* u Crnoj Gori navodi se Zapločje nedaleko od Nikšića, zatim blizu Dobrilovine u kanjonu Tare u zajednici sa crnim borom. U radu je data uporedna tabela *Junipero Pinetum heldreichii* sa Ostrovice i *Pinetum heldreichii* iz Crne Gore (Komovi).

8. Gymnospermae — Catalogus florae Jugoslaviae, I/2. Academia scientiarum et artium slovenica. Ljubljana, 1967, str. 1-15. Bibl. i prik.: »Ref. žur.« — Moskva, 5 V 387/1969.

Katalog se odnosi na Jugoslaviju u cjelini. Crna Gora kao područje rasprostranjenja pojedinih vrsta navodi se sa znakom »Mtg« (Montenegro).

9. Kolektiv autora: Analitička flora Jugoslavije. — Flora analytica Jugoslaviae. Svezak prvi, Br. 1. Zagreb, 1967.

Vidi pod 94.

10. Blečić V. und Mayer E.: Die europäischen Sippen der Gattung *Amphoricarpos* Visiani. *Phyton* (Austria), Vol. 12, Fasc. 1-4, 1967, str. 150-158. Bibl. i prik.: »Ref. žur.« — Moskva, 10 V 521/1968.

Iz *Amphoricarpos neumayeri* Visiani 1847. izdvojena je još jedna vrsta *Amphoricarpos autariatus* Blečić et Mayer sa dvije podvrste: 1. ssp. *autariatus* i 2. ssp. *bertisceus*. Rad je u najvećoj mjeri pisan na osnovu herbarskog materijala sakupljenog u Crnoj Gori. U radu su dati crteži svih novih taksona i skica njihovih areala. Na kraju je data opširna literatura koja se odnosi na rod *Amphoricarpos* u Jugoslaviji i Albaniji.

11. Blečić V., Tatić B., Krasnići F.: Kratak prilog flori Jugoslavije. — Beitrag zur Flora Jugoslaviens. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Tom III, 1-4. Beograd, 1965-1966. (1968), str. 227-232.

U radu je prikazano 9 vrsta novih za floru Jugoslavije, i to uglavnom nadenih u graničnom području Kosova i Albanije. Zatim su navedene 12 novih vrsta za Crnu Goru i četiri za Srbiju. Za Crnu Goru navedene su sljedeće:

1. *Silene asterias* Griseb. »...in fossas subalpinis ad 1900-2000 (Mali Rid i Bjelasica)«.
2. *Coronilla elegans* Panč. »...in silvis montanis ad 850 s. m. (Biogradska Gora)«.
3. *Gentiana nivalis* L. »...in pratis alpinis cca 2000 s. m. (Hajla, Bjelasica)«.
4. *Arnica montana* L. »...in pratis silvis cca 1300 s. m. (Ljubišnja)«.
5. *Phyteuma confusum* A. Kern. »...in pascuis alpinis schisoto solo (Bjelasica)«.
6. *Buxus sempervirens* L. Okolina Danilovgrada (Slatina, Krasovina).

7. *Suaeda fruticosa* (L.) Forsk. »...in ruderatis et ad litora maris (Ulcinj)«.

8. *Crucianella latifolia* L., ne precizira se lokalitet.

9. *Dryopteris filix mas* (L.) Schot. f. *cristata* More. »...in glareosis subalpinis (Bjelasica)«.

10. *Senecio wagneri* Deg. »...in pratis alpinis cca 2050 m. s. (Hajla i Bjelasica)«.

11. *Galinsoga parviflora* Cav., okolina Kolašina.

12. *Galinsoga ciliata* (Raf.) Blake, okolina Bara.

12. **Problem taksona *Lonicera formanekiana* Hal. — The problem of the taxon *Lonicera formanekiana*. III kongres biologov Jugoslavije (Knjiga plenarnih referatov in povzetkov), Ljubljana, 1969, str. 72-73.**

Autor daje značajan prilog poznavanju ovog taksona i to na osnovu obimnog materijala koji je u Crnoj Gori sakupljao na raznim terenima. Poslije komentara dobijenih rezultata autor ističe: »...može se smatrati da je *L. formanekiana* samostalna vrsta, sa glavnim razvojnim centrom u Crnoj Gori, ili se radi o novoj vrsti, o čemu ću detaljnije izneti podatke na Kongresu«.

Napomena: Opširan pregled radova V. Blečića dat je kao poseban prilog prigodom njegovog jubileja za trideset godina rada na proučavanju flore i vegetacije Crne Gore («Poljoprivreda i šumarstvo», XIV, 1, 1968, str. 93-103). Zato ćemo ovom prilikom radi kontinuiteta izlaganja ukazati samo na naslove tih radova, bez davanja izvoda.

13. **Nova nalazišta *Leontopodium alpinum* Cass. u kanjonu Tare i Pive. — Neue Fundorte von *Leontopodium alpinum* Cass. aus den Schluchten der Piva und Tara. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. IV, Sv. 1. Sarajevo, 1951, str. 23-28.**
14. **Prilog poznavanju flore severne Crne Gore. — Contribution à la connaissance de la flora du Monténégro du nord. Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Serija B, Knj. 5-6. Beograd, 1953, str. 21-28.**
15. **Crna Gora — Biljni pokrov. Enciklopedija Jugoslavije, 2. Zagreb, MCMLVI, str. 47.**
16. **Prilog poznavanju šumske vegetacije planine Ljubišnje. — Contribution à la connaissance de la végétation de la montagne Ljubišnja (Monténégro). Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje. Ser. B, Knj. 10. Beograd, 1957, str. 25-42.**
17. **Blečić V. i Tatić B.: Šuma molike u Crnoj Gori (*Pinetum peucis montenegrinum*). — Les forêts de *Pinus peuce* à Monténégro (*Pinetum peucis montenegrinum*). Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Ser. B, Knj. 10. Beograd, 1957, str. 43-53.**
18. **Šumska vegetacija i vegetacija stena i točila doline reke Pive. — Végétation des forêts et celle des rochers et des éboulis dans la vallée de la rivière Piva (Monténégro). Glasnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, Ser. B, Knj. 11. Beograd, 1958, str. 1-108. (Rad predstavlja doktorsku tezu, odbranjenu na Prirodnomatemičkom fakultetu u Beogradu aprila 1955).**

19. O nekim karakteristikama flore i vegetacije Crne Gore. Zaštita prirode, 13. Beograd, 1958, str. 1-6.
20. Die Panzerförenwälder der nördlichen Prokletija. — Munikove šume severnih Prokletija. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, God. I, No 1. Beograd, 1959, str. 1-8.
21. Beitrag zur Kenntnis der Weidenvegetation des Gebirge Bjelasica. — Prilog poznavanju vegetacije planine Bjelasice. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Knj. I (V), No 2. Beograd, 1960, str. 109-118.
22. Der Weisserlenwald und der Saurklee (*Oxali-Alentum incanae*) im Quellgebiet der Flüsse Tara und Lim. — Šume planinske jove i cecelja (*Oxali-Alnetum incanae*) u gornjem slivu Tare i Lima. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu. Knj. I (V), No 2. Beograd, 1960, str. 101-108.
23. Beitrag zur Kenntnis der Fichtenwälder aus montenegrinischen Prokletija. — Prilog poznavanju smrčevih šuma iz crnogorskih Prokletija. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Knj. I, No 3. Beograd 1961. (1964), str. 227-236.
24. Blečić V. und Lakušić R.: Niederwald und Buschwald der orientalischen Halnbuche in Montenegro. — Niske šume i šikare bjelogabića u Crnoj Gori. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu. Knj. II, No 1-4. Beograd, 1966, str. 83-94.
25. Blečić V. et Tatić B.: Association du Cynosure a crêtes dans les praires de hautes vallées de Monténégro. — Zajednice krsca (*Knautio-Cynosuretum cristati*) u planinskim dolinskim livadama Crne Gore. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu. Knj. II, No 1-4. Beograd, (1962-1964) 1966, str. 131-139.

BOGOJEVIĆ RADOJE

26. Janković M. i Bogojević R.: Robureto-Carpinetum orientalis nova asocijacija plavnih primorskih šuma kod Ulcinja. Arhiv biloških nauka, 17, No 3. Beograd, 1965, str. 15-16.
Bibl. i prik.: »Ref. žurn.« — Moskva, 8 V 506/1967.

Uzeto prema drugim izvorima.

BAJIĆ D.

27. Bajić D., Mišić Lj.: Prilog poznavanju geografske raširenosti vrste *Trifolium subteraneum* L., njene ekologije i razdvajanja na niže sistematske jedinice u Jugoslaviji. Radovi Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, 1967, 16, No 18, str. 177-184.
Bibl. i prik.: »Ref. žurn.« — Moskva, 12 V 462/1968.

Uzeto prema drugim izvorima.

BOŽOVIĆ BOZIDAR

28. Božović B., Popović M.: Borovnica (*Vaccinium myrtillus* L.) samonikla šumska vočka. Naša poljoprivreda i šumarstvo, 5-6. Titograd, 1961.

Govori se uopšteno o raširenosti borovnice (*Vaccinium myrtillus*) u Crnoj Gori.

ČERNJAVSKI PAVLE

29. Černjavski P., Grebenščikov O., Pavlović Z.: O vegetaciji i flori skadarskog područja. (Rezime na ruskom jeziku). Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Serija B, Knj. 1-2. Beograd, 1949, str. 4-91.

Kao prilozi date su: 11 slika, 10 tabli sa fotografijama, 1 pedološka karta (prema Carikovu) i dvije fitocenološke tabele.

I. Vodena vegetacija i močvare na mineralnom i organogenom barskom zemljištu. Ističu se asocijacije *Scirpeto-Phragmitetum typhosum* i *Scirpeto-phragmitetum phragmitosum*, zatim *Myriophylleto vericillati-Nupharetum*, *Potameto perfoliati-Ranunculeto fluitans*, asocijacija od *Paspalum distichum* L. f. *paspaloides*. Pomenute fitocenoze i njihovi fragmenti na močvarnim i dugoplavljenim terenima klasifikovani su na sljedeći način: 1) Grupacije čisto submerznih biljaka sa predstavnicima roda *Potamogeton* na čelu, 2) Grupacije submerznih i barskih biljaka sa plivajućim i nadvodnim lišćem u relativno plitkoj vodi (asoc. *Myriophylleto verticillati-Nupharetum*), 3) Fitocenoze samo od barskih biljaka, sa nadvodnim dijelovima, na stalno vlažnom i povremeno plavnom zemljištu (sa preovlađivanjem *Scirpus*, *Phragmites*, *Typha*). Tu je obuhvaćen niz nejasno razgrananih asocijacija koje bi pripadale svezi *Phragmition communis*. 4) Grupaciju od barskih biljaka, sa krupnim kiselim travama na čelu (*Carex*, *Bolboschoenus*, *Eleocharis*) na vlažnim i povremeno plavnim terenima.

II. Vegetacija na gajnjačama — livade sekundarnog porijekla i ostaci šuma. Opisan je novi tip sredozemnomorskih lužnjakovih šuma kao asocijacija *Quercus robur* ssp. *scutariensis* — *Fraxinus oxycarpa* — *Periploca graeca* P. Černj. 1948. Ova asocijacija pripada svezi *Alneto-Quercion roboris* Horv. Livade na gajnjačama najbliže su asocijaciji *Cynosuretum cristati*. U ovom poglavlju opisana je nova podvrsta hrasta lužnjaka *Q. robur* L. ss. *scutariensis* Černj. za okolinu sela Gostilja i Mataguža.

III. Vegetacija utrina na crvenci i na konglomeratu. Najviše je rasprostranjena asocijacija *Satureia subspicata* — *Poa bulbosa*. Inače sve fitocenoze na ispitivanom terenu bliske su svezi *Shrysopogoneto* — *Satureion subspicatae* Horvat et Horvatić.

IV. Šumska vegetacija okolnih brda i njeni derivati (Priobalni pojas do 100-150 m nadmorske visine). 1) Šumska vegetacija na krečnjaku. Opisana je nova zajednica *Carpinetum orientalis punicetosum* O. Grebenščikov, 1949. Tu se nalazi čitav niz degradacionih stadijuma. 2) Šumska vegetacija na silikatnoj podlozi. Opisan je nov tip šume kestena sa hrastom sladunom *Querceto-Castanetum montenegrinum* O. Grebenščikov. 3) Vegetacija kamenjara i goleti na kršu, kao šumski derivat. Tu se navode razni prelazni oblici između asocijacije *Brometo-Chrysopogonetum grylli* i ostataka šikara.

Dalje je dat kratak osvrt na vegetaciju kamenitih ostrva, a govori se i o kulturama i korisnim biljkama. U posljednjem (šestom) poglavlju dati su osvrti na istoriju vegetacije i opšti zaključci.

Na kraju (str. 65-84) prikazan je »Sistematski spisak biljaka sa skadarskog područja« sa podacima o rasprostranjenju. U spisku se nalazi 546 vrsta (sa većim brojem varijeteta i formi) od kojih se neki oblici prvi put navode za Crnu Goru.

DOMAC RADOVAN

30. **Flora za određivanje i upoznavanje bilja.** Zagreb, 1950. Drugo dopunjeno i prerađeno izdanje: »Ekskurzijska flora Hrvatske i susjednih područja«, Zagreb, 1967.

Knjiga predstavlja ključ za određivanje biljaka prema tzv. dihotoj metodi, bez ilustracija. Dati su opšti podaci o rasprostranjenju vrsta u Jugoslaviji i to samo po republikama. Iz navedene literature vidi se da su floristički podaci za Crnu Goru uzeti iz Rohleninog djela »Conspexus Florae Montenegrinae« i Hayekovog »Prodromus Florae Peninsulae Balcanicae«.

31. **Kritički prilozi flori Jugoslavije.** Kritische Beiträge zur Flora Jugoslaviens. Acta botanica croatica, Vol XVIII/XIX. Zagreb, 1959/1960, str. 7-16.

Dat je taksonomski osvrt i pregled areala za sljedeće vrste: *Campanula portenschlagiana*, *Moltkea petraea*, *Edraianthus pumilio*, *Veronica austriaca* ssp. *dentata*, *Onosma visianii*. Od ovih vrsta samo *Edraianthus pumilio* nije zastupljen u Crnoj Gori. Osim literaturnih podataka, autor je pregledao i zbirke u Beču, Zagrebu i Sarajevu, pa s u tom smislu zanimljivi podaci o rasprostranjenju *Campanula portenschlagiana* kod Kotora (Pichler i Stalpa). U prilogu je data i skica areala nekih od navedenih vrsta.

32. **Die Zuteilung der Arten zu den Vegetationsgürteln innerhalb der Flora Jugoslaviens.** »Vierteljahresschr. Naturforsch. Ges. Zürich«, 1968, 113, No 2, 119-155.
Bibl. i prik.: »Ref. žurn.« — Moskva, 4 V 569/1969.

Uzeto prema drugim izvorima.

DUMIĆ NADA

33. **Pitomi kesten (*Castanea vesca* Mill.), njegov značaj za naše šumarstvo.** Narodni šumar, 2-3. Sarajevo, 1951, str. 98-102.

Na strani 101 govori se o lokalitetima u Crnoj Gori: »ima ga nešto i u Boki kotorskoj (u verigama naspram Perasta) i na Crnogorskom primorju (oko Budve i Ulcinja)«.

GIGOV ALEKSANDAR

34. **Kratak pregled kvartarne flore i vegetacije Jugoslavije.** — Kurze Uebersicht der Quarter — Flora und Vegetation Jugoslaviens. Glasnik Muzeja šumarstva i lova, Knj. 5, Beograd, 1965, str. 103-152.

Za Crnu Goru navodi podatke koje je još prije posljednjeg rata dao Pavle Černjavski za Prokletije, Durmitor i Skadarsko jezero.

35. Prilog bibliografiji kvartarne flore i glaciologije Jugoslavije. Glasnik Muzeja šumarstva i lova, Knj. 5, Beograd, 1965, str. 153-

Autor daje opširan abecedni (po autorima) spisak literature koja se odnosi na kvartarnu floru i glaciologiju Jugoslavije.

GREBENŠČIKOV OLEG

36. Cernjavski P., Grebenščikov O., Pavlović Z.: O vegetaciji i flori skadarskog područja. Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Ser. B, Knj. 1-2. Beograd, 1949, str. 4-91.

Vidi pod 29.

FUKAREK PAVLE

37. Podaci o raširenju planinskog javora (*Acer heldreichii* Boiss.) u Bosni, Hercegovini i susjednim krajevima. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu. God. I., Fasc. 1. Sarajevo, 1948. Str. 31-40.

Govori se i o rasprostranjenju u Crnoj Gori.

38. Raširenje poljskog ili lučkog jasena (*Fraxinus oxycarpa* Woldl.) u FNR Jugoslaviji. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, 1948.

Uzeto iz drugih izvora.

39. O granicama prirodnog areala tilovine — *Petteria ramentacea* (Sieber.) Presl. — Ueber die Grenzen des natürlichen Vorkommens von *Petteria ramentacea* (Sieber) Presl. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu. God. II, Fasc. 1-2. Sarajevo, 1949. (1950), str. 53-59.

O rasprostranjenju ove vrste u Crnoj Gori dato je dosta podataka i to uglavnom na osnovu literature, a svakako je najznačajnije nalazište »oko Boke kotorske (Sieber 1822 — locus classicus)«.

40. Poljski jasen (*Fraxinus angustifolia* Vohl.) njegove osobine, rasprostranjenje i šumarsko značenje. Rukopis disertacije. Zagreb, 1950.

Uzeto iz drugih izvora.

41. Podaci o geografskom raširenju munike (*Pinus heldreichii* Christ.). — Materialien über geographische Verbreitung der Panzerkiefer Christ. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu. God. II, Fasc. 1-2, Sarajevo 1949, str. 23-41.

Podaci za ovaj rad uzeti su iz literature, zatim iz herbarske građe starijih botaničara, a i sam autor daje dosta novih podataka. Za Crnu Goru osobito su značajni podaci o raširenosti munike u planinama centralnog dijela (Maganik, Kapa Moračka i dr.). Uz rad priložene su tri karte (skice) na kojima je prikazan areal munike, a na kraju je dat obiman spisak literature kojemu se autor služio (83 naslova).

42. Podaci o raširenju molike (*Pinus peuce* Grisebach) na Balkanskom Poluostrvu. — *Mitteilungen über die Verbreitung von Pinus peuce Grisebach*. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu. God. II., Fasc. 1-2. Sarajevo 1949 (1950). Str. 43-52.

Podaci o raširenosti u Crnoj Gori prikazani su prema literaturi. U prilogu se nalaze dvije karte o rasprostranjenosti molike, a na kraju opširan spisak literature kojom se autor služio.

43. Današnje rasprostranjenje Pančičeve omorike (*Picea omorica* Pančić) i neki podaci o njenim staništima. — *Das heutige Verbreitungsareal der Omorik — Fichte (Picea Omorica Pančić) und einige Mitteilungen über ihre Bestände*. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu. God. III., Fasc. 1-2. Sarajevo, 1950, str. 141-198.

Na strani 143 autor naglašava da su pogrešna sva tvrđenja da omorike ima na Durmitoru. To je prvo mislio J. Pančić, a zatim L. Adamović. Sve te pretpostavke Fukarek opovrgava.

44. Neki osnovni podaci u vezi sa pitanjem bukve u Bosni i Hercegovini. *Narodni šumar*, 7-8. Sarajevo, 1954, str. 273-282.

Na str. 281 i 283 autor navodi podatke Černjavskog i Rohlene o rasprostranjenju bukve u Crnoj Gori. Uz rad je priložena karta (skica) o rasprostranjenju bukve u Jugoslaviji.

45. Istraživanje flore i vegetacije Bosne i Hercegovine (Materijal za historijat). — *Die Erforschung der Flora und der Vegetation Bosnien und der Herzegowina (Ein historischer Überblick)*. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. VII., Fasc. 1-2. Sarajevo, 1954, str. 111-168.

U radu se sreću i neki podaci koji mogu poslužiti i za istoriografiju botaničkih istraživanja u Crnoj Gori.

46. Prikaz časopisa »Glasnik Prirodnjačkog muzeja Srpske zemlje, Ser. B, Knj. 5-6/1953«. — *Narodni šumar*, 1-2. Sarajevo, 1956, str. 70-72.

Na str. 70 autor daje kratak osvrt na rad V. Blečića »Prilog poznavanju flore sjeverne Crne Gore«.

47. Prikaz rasprave »Widder dr. F.: Die Markfaube als Unterscheidungsmerkmal von Ephedra Arten.« *Phyton*, Vol. 1, Fasc. 1, s. 71-75. — *Narodni šumar*, 9-12. Sarajevo, 1956, str. 456.

Fukarek navodi da je materijal za ovu raspravu Widder sakupljao na našim terenima u Dalmaciji i »postavlja ključ za određivanje vrsta raširenih kod nas u Hercegovini, Dalmaciji i Crnoj Gori«.

48. Prilog poznavanju šumskih zajednica u kojima se javlja poljski jasen (*Fraxinus angustifoliae* Vahl.). *Šumarski list*, 1-2. Zagreb, 1956, str. 30-40.

Podaci iz Crne Gore navode se za dva područja: područje Štoja kod Ulcinja (Fukarek, 1948) i region Skadarskog jezera (Černjavski, 1949). Priložena je uporedna tabela na kojoj je pored ova dva područja iz Crne Gore navedeno još dvanaest iz raznih krajeva Evrope.

49. **Da li je cretna breza (*Betula pubescens* Ehrh.) raširena i na području Bosne i Hercegovine.** Narodni šumar, 13. Sarajevo, 1957, str. 31-39.

Na stranama 34 i 35 Fukarek ističe četiri lokaliteta koja je za Crnu Goru naveo češki botaničar J. Rohlena. Zanimljiv je osvrt koji autor daje na račun tih nalaza cretne breze čije je otkriće na Balkanu u to doba predstavljalo »botaničku senzaciju«, i on se čudi zašto je Rohlena te svoje nalaze iznio uopšteno i bez ikakvih komentara. On dalje zaključuje »da je svakako vrijedno ponovo ispitati te breze, ukoliko postoje njihovi primjerci u herbaru Univerziteta u Pragu, a naravno i na samim nalazištima, ukoliko bi se ona mogla još naći na osnovu postojećih i suviše široko označenih geografskih podataka«.

50. **Tisa (*Taxus baccata* L.), njena nalazišta u Bosni i Hercegovini i njihova zaštita.** — Répartition du *Taxus baccata* L. en Bosnie, Herzégovine et la Protéction de ses statlons. Naše Starine, IV. Sarajevo, 1957, str. 263-280.

Na stranama 269-270 dat je pregled rasprostranjenja tise u Jugoslaviji. Za Crnu Goru navode se nalazišta iz starije literature (Pántoczek, Pančić, Szyszylovicz, Muravjov, Rohlena).

51. **Velika mlječika (*Euphorbia wulfeni* Hoppe) i njezin privredni značaj na mediteranskom kršu.** Narodni šumar, 7-9. Sarajevo, 1957, str. 229-233.

Na str. 230 data je karta rasprostranjenja *Euphorbia wulfeni* na Jadranskom primorju a na str. 231 autor navodi neke lokalitete iz Crne Gore: okolina Nikšića, Titograda, Ulcinja.

52. **Borika (*Daphne blagayana* Frey.) i njena geografska rasprostranjenost.** Šumarstvo, 11/12. Beograd, 1957.

Uzeto iz drugih izvora.

53. **Prikaz na rad »Blečić V.: Prilog poznavanju šumske vegetacije planine Ljubišnjak«.** Narodni šumar, 7-9. Sarajevo, 1958, str. 579.

54. **Planinski bor — klekovina (*Pinus mugo* Turra) i njegovo značenje za zaštitu tla i vegetacije naših planina.** — Die Legföhre (*Pinus mugo* Turra) und ihre Bedeutung für dem Schutz des Bodens und der Wegetation in unserem Gebirgen. Naše starine, VI. Sarajevo, 1959, str. 203-218.

Između ostalog, kao područje rasprostranjenja klekovine-bora navode se granične planine između Crne Gore i Bosne i Hercegovine (Maglić, Volujak, Ljubišnjak).

55. **Neke značajne i rijetke vrste drveća i grmlja u Jugoslaviji (razmatranja u vezi sa njihovom zaštitom).** Zaštita prirode, 15. Beograd, 1959, str. 19-25.

Prikazane su 23 endemične i rijetke vrste drveća i šiblja u Jugoslaviji. Od njih su u Crnoj Gori zastupljene: *Pinus peuce*, *Pinus heldreichii*, *Acer heldreichii*, *Daphne blagayana*, *Viburnum maculatum*, *Petteria ramentacea*, *Ramnus fallax*, *Corylus colurna*, *Betula pubescens*, *Empetrum hermaphroditum*, *Taxus baccata*, *Ilex aquifolium*.

56. **Bor (Pinus L.).** Šumarska enciklopedija, 1. Zagreb, MCMLIX, str. 94 i 99.

Između ostalog, dati su i nešto opširniji podaci o rasprostranjenju molike (*P. peuce* Gris.) i munike (*P. heldreichii* Christ.) u Crnoj Gori.

57. **Modro lasinje — Moltkea petraea (Trat.) Gris.** rijetki endemni grmič našeg hercegovačkog i crnogorskog krša i njegova zaštita. — *Moltkea petraea (Tratt.) Gris., petit arbuste rare endémique de notre karst et sa protection.* Naše starine, VIII. Sarajevo, 1962, str. 205-208.

Lokaliteti iz Crne Gore uzeti su iz starije literature prema Rohleni, kao i noviji podaci iz kanjona Pive i Komarnice prema Blečiću.

58. **Pionirska vegetacija točila u brdskom pojasu dinarskih planina i njena zaštita.** — *Végétation préservatrice des ravines dans la région montagneuse des Alpes Dinariques et sa protection.* Naše starine, VIII. Sarajevo, 1962, str. 199-204.

Dati su neki podaci za Crnu Goru, uglavnom na osnovu Blečićeva rada »Šumska veg. i veg. stena i točila doline reke Pive« (1958). Autor prilaze i jednu fotografiju iz kanjona Tare. Rad je značajan sa aspekta zaštite i obrastanja sipara i točila na strmim padinama naših dinarskih planina (osobito u kanjonima, klisurama i dr.).

59. **Lovorolisni likovac (Daphne laureola L.) i potreba njegove zaštite u šumama Bosne i Hercegovine.** — *Daphne laureola L. et la nécessité de protéger cet arbuste dans les forêts de la Bosnie et Herzégovine.* Naše starine, VIII. Sarajevo, 1962, str. 211-214.

Za Crnu Goru navodi se nalazište A. Baldacci-a iz doline rijeke Morače. Prilog: skica rasprostranjenja na Balkanskom poluostrvu.

60. **Prilog poznavanju nomenklature i rasprostranjenosti hrasta sladuna (Quercus conferta Kit. in Schult. = Q. farnetto Ten.).** — *Contribution a l'étude de la nomenclature et de l'aire d'expansion du chêne hongroise (Quercus conferta Kit. in Schult. = Q. farnetto Ten.).* Radovi, Knj. XXII-6. Sarajevo, 1963, str. 167-236.

U detaljnom prikazu istorije nomenklature sreće se spisak od 21 latinski naziv koji idu kao sinonimi uz ovu vrstu. U drugom dijelu ovog rada opširno se govori o rasprostranjenosti sladuna u Evropi i Maloj Aziji. Za Crnu Goru autor je uzeo, uglavnom, podatke iz starije literature (Pančić, Baldacci, G. Beck, Rohlena). Na osnovu podataka urađena je skica rasprostranjenja sladuna u Crnoj Gori i na njoj se jasno ističe pet regiona rasprostranjenja: dolina rijeke Zete, Morače, Cijevne, zatim Crnogorsko primorje i područje Skadarskog jezera.

61. **Nova hibridna ili prelazna svojta javora iz Crne Gore (X Acer pseudoobtusatum Fuk.).** — *A new hybrid or intermeditae maple from Montenegro (X Acer pseudoobtusatum Fuk.).* Šumarstvo, 10-12. Beograd, 1963, str. 357-362.

Autor pretpostavlja da je u pitanju hibridni oblik, nastao ukrštanjem *Acer pseudoplatanus* L. i *Acer obtusatum*. Pojava je zabilježena na planini Goliji juna 1962, i to samo na jednom stablu.

62. Prilog poznavanju dendrogeografskih i fitocenoloških odnosa planina sjeverozapadne Crne Gore. — Contribution à la connaissance des rapports dendrographiques et phytocénologiques des montagnes du Monténégro du nord-ouest. Radovi, Knj. XXII-6. Sarajevo, 1963, str. 113-166.

Rad predstavlja rezultate sa šestodnevne botaničke ekscurzije u maju 1962. godine u šume crnogorskih planina Maganika, Njegoša, Vojnika i Golijske.

U prvom poglavlju govori se o sljedećim vrstama drveća i grmlja: *Picea excelsa*, *Abies alba*, *Pinus nigra*, *Pinus silvestris*, *Pinus heldreichii*, *Pinus mughus*, *Juniperus oxycedrus*, *Fagus moesiaca*, *Betula pendula*, *Ostrya carpinifolia*, *Corylus colurna*, neki predstavnici roda *Quercus*, *Acer heldreichii*, *Acer obtusatum*, vrste roda *Rhamnus*, neke vrste roda *Tilia*, *Amenlacher ovalis*, neke vrste roda *Sorbus*, neke vrste roda *Crataegus*, neke vrste roda *Daphne*, *Siringa vulgaris*, neke vrste roda *Fraxinus*, pojedine vrste roda *Viburnum*, *Sambucus racemosa*, neke vrste roda *Lonicera*. Pored podataka o rasprostranjenju i novih lokaliteta za poneke od navedenih biljaka, značajni su i kritički osvrti.

U drugom poglavlju autor se osvrće na šumsku vegetaciju naznačenog područja i daje prikaz sljedećih zajednica: zajednice hrasta medunca i bjelograbića, zajednice crnog graba i crnog jasena, zajednice crnog bora, zajednice jele na krečnjačkim blokovima, zajednice bukove šume brdskog područja, zajednice bukve i jele, predalpinska bukova šuma, zajednice klekovine bora i zajednice munike. U ovom poglavlju najznačajnija su mjesta gdje autor govori o zajednici bukve i jele i zajednici munike. On smatra da zajednicu bukve i jele »nipošto ne treba sužavati na subasocijaciju jedne preširoko obuhvaćene asocijacije« i uvodi novu asocijaciju *Abieto-Fagetum* (austro) *dinaricum*. Dalje smatra svezu *Pinion heldreichii* kao još neprihvatljivu konstataciju i daje kritički osvrt na dosadašnja istraživanja munikovih šuma od strane nekih autora.

Rad je ilustrovan sa 25 fotografija. Kao prilog radu nalazi se još Kaysr-ova karta »Prirodnih zona vegetacije« zapadne Crne Gore, a zatim autor daje kartu rasprostranjenja nekih značajnijih vrsta šumskog drveća i grmlja na području Crne Gore.

63. Sjeverozapadna granica današnje rasprostranjenosti hrasta sladuna (*Quercus conferta* Kit.). — The North-Western limit of today's distribution of hungarian oak (*Quercus conferta* Kit. = *Quercus farnetto* Ten.). Sumarski list, 3-4. Zagreb, 1964, str. 109-123.

Na strani 114 nalazi se poglavlje »Sladun u Crnoj Gori«. Podaci o rasprostranjenju uzeti su iz Rohleninog rada »Conspectus Florae Montenegroinae«. Od novijih podataka nalaze se kazivanja M. Jovančevića o rasprostranjenju sladuna na sjevernoj strani planine Rumije.

64. Pančićeva istraživanja flore Crne Gore. — Recherches de Pančić sur la flore de Monténégro. Radovi, Knj. XXV — 7. Sarajevo, 1964, str. 317-340.

Rad je pisan prigodom stopeidesetogodišnjice rođenja Josifa Pančića. Literatura kojom se služio autor ovog rada jesu Pančićevi radovi »Botanische Bereisung von Montenegro im Jahre 1873« i »Elenchus plantarum vascularium«, zatim knjiga Danke Mitranović »Pančićev život« (1964). Od starije literature autor navodi još Uechtritz-a: »Hieracium calophyllum n. sp.« (1884) i Kerner-a: »Floristische notizen« (1884).

Iz čitavog tog dokumentacionog materijala napravljena je ubjedljiva rekonstrukcija Pančićeva puta kroz Crnu Goru u ljeto 1873.

65. **Rasprostranjenost i ekološke karakteristike krčagovine *Amphoricarpus neumayeri* V. s.** — *Expansion et caracteristiques ecologiques de l'Amphoricarpus neumayeri V. s. endémique.* Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu, Sv. III/IV (Prirodne nauke), Sarajevo, 1964/1965, str. 159-180.

U prvom poglavlju autor prikazuje otkriće i raščlanjivanje krčagovine počev od njenog prvog nalaza (Neumayer, Visiani) do danas. U drugom dijelu daje na pregledan način sve poznate lokalitete u Jugoslaviji i Albaniji. Za Crnu Goru registrovan je veliki broj lokaliteta na sljedećim planinama: Orjen, Bijela Gora, Lovćen, Maganik, Kamenik, Prekornica, Sinjajevina, Njegos, Vojnik, Durmitor (još i kanjoni Pive i Tare), Komovi, Visitor, Zeletin, Prokletije. Pored lokaliteta opisanih u klasičnoj literaturi navedeni su i neki novi.

66. **Prikaz rada »Wendelberger, G.: Zur Vegetationsgliederung Süddeuropas.** — *Mitt. des Naturwissenschaftlichen Verein für Steiermark, Bd. 95.* Graz 1965. Pp. 245-286.«. Narodni šumar, 9-10. God. XX. Sarajevo, 1966, str. 431-435.
67. **Pančićeva prelazna fela makljena (*Acer intermedium* Pančić) i njoj srodne svojte južne Evrope.** SAN — posebno izdanje, Knj. CDIII (Odeljenje prir. mat. nauka, knj. 36). Beograd, 1967, str. 1-78.

Na str. 62-63 prikazana su nalazišta prelaznog makljena u Crnoj Gori. Citiraju se nalazi Szyszyłowicz-a, Rohlene i Blečića. Autor je izradio četiri karte na kojima je prikazano rasprostranjenje vrste *Acer intermedium* i njoj srodnih.

HODAK NEVENKA

68. **Nalazište tropske vrste *Eleusine indica* Gaertn. u flori Jugoslavije.** — *The stands of the tropical species *Eleusine indica* Gaertn. in the flora Jugoslavia.* Acta botanica croatica, Vol. XVIII/XIX. Zagreb, 1960, str. 65-67.

Autor saopštava da se tropska vrsta *Eleusine indica* Gaertn. znatno razvija u području Kotora i daje o njoj saopštenja kao o novoj vrsti za Crnu Goru. Druga dva lokaliteta na kojima je ova vrsta zastupljena u Jugoslaviji jesu područja Kaldanije kod Umaga i područje grada Pirana.

HORVAT IVO

69. **Šumske zajednice Jugoslavije.** Zagreb, 1950. Str. 1-73. (Posebno izdanje Instituta za šumarska istraživanja Ministarstva šumarstva Hrvatske).

U vrijeme kada je izašla ova knjiga, u vegetacijskom pogledu Crna Gora bila je potpuno neispitana. Izuzetak čini jedino uže područje Skadarskog jezera koje su istražili P. Černjavski, O. Grebenščikov, Z. Pavlović (1949), pa je Horvat u ovu svoju knjigu unio (što se tiče Crne Gore) samo neke podatke iz skadarskog područja. Na kraju knjige autor je priložio kartu »Vegetacijska područja Jugoslavije«.

70. Prilog poznavanju raširenja nekih planinskih biljaka u jugoistočnoj Evropi. — Ein Beitrag zur Kenntnis der Verbreitung einiger Hochgebirgspflanzen in Südosteuropa. Glasnik Biološkog instituta u Sarajevu, Tom V. Fasc. 1-2. Str. 199-218.

Navode se neki podaci i iz Crne Gore.

71. Šumske zajednice Jugoslavije. Šumarska enciklopedija, 2. Zagreb, MCMLXIII. Str. 560-

Period od 1950. do 1960. godine karakteriše se intenzivnim fitocenološkim istraživanjima u Jugoslaviji. Zato u ovom pregledu šumskih zajednica srećemo mnogo više podataka nego u knjizi publikovanoj 1950. (vidi 69). Ovdje su unijeti rezultati fitocenoloških istraživanja u Crnoj Gori koja je u širem opsegu vršio V. Blečić. Priložena je pregledna karta vegetacijskih područja Jugoslavije.

72. Sistematski odnosi termofilnih hrastovih šuma jugoistočne Evrope. Biološki glasnik, 12. Zagreb, 1959.

Uzeto iz drugih izvora, te nije provjereno da li se nešto iz ovoga rada odnosi i na Crnu Goru.

HORVATIĆ STJEPAN

73. Biljnogeografsko raščlanjenje krša. Krš Jugoslavije, 5. Split, 1957.

Uzeto iz drugih izvora.

74. Tipološko raščlanjivanje primorske vegetacije gariga i borovih šuma. Acta botanica croatica, XVII. Zagreb, 1958.

Uzeto iz drugih izvora.

75. Biljnogeografski položaj i raščlanjenje našeg Primorja u svjetlu suvremenih fitocenoloških istraživanja. — Mit deutscher Zusammenfassung: Pflanzengeographische Stellung und Gliederung des ostadriatischen Küstenlandes im Lichte der neuesten phytotoenologischen Untersuchungen. Acta botanica croatica, XXII. Zagreb, 1963, str. 27-81.

Na nekim mjestima navodi se Crna Gora. U prilogu data je pregledna vegetacijska karta čitavog Primorja.

76. Genus *Leucanthemum* in flora Jugoslaviae. — Rod *Leucanthemum* u flori Jugoslavije. Acta botanica croatica, XXII. Zagreb, 1963. Str. 203-218.

Prvo je dat ključ za određivanje taksona iz roda *Leucanthemum*, a zatim njihov opis i podaci o rasprostranjenju. Za Crnu Goru navodi:

Leucanthemum croaticum H-ić

var. *illyricum* H-ić

Leucanthemum chloroticum Kerner et Murbeck

Leucanthemum praecox H-ić

Leucanthemum Rohlenaë H-ić

Leucanthemum vulgare Lam.

— ssp. *vulgare* L.

— ssp. *amplifolium* Fiori emend

— var. *amplifolium*

— var. *laticeps* Briqu

Leucanthemum leucolepis Briqu et Cov emend

— ssp. *leucolepis*

Leucanthemum montanum DC.

— var. *glossopadum* Briqu

— var. *adustum* (Koch.) Briqu

— var. *heterophyllum* (Wild.) Briqu

77. **Fitocenološke jedinice vegetacije krškog područja Jugoslavije kao osnova njenog biljnogeografskog raščlanjenja.** *Acta botanica croatica*, Vol. extraord. Zagreb, 1964, str. 15-34.

Iz rezimea: »Autor daje pregled biljnih zajednica krašnog područja Jugoslavije. Mnoge od navedenih vegetacijskih jedinica su nove. Unutrašnji dio jugoslovenskog krša pripada eurosibirskoj regiji, a jadranska je obala dio mediteranske regije, u kojoj se izdvaja kao posebna jadranska provincijaa. Priložena je vegetacijska karta Primorja.

Napomena: S. Horvatić napisao je veliki broj radova (koje ovdje ne navodimo) iz područja Dalmatinskog primorja i sa ostrva koji imaju veliki značaj za sva buduća istraživanja ne samo našeg Primorja već i Mediterana u cjelini.

78. **Kolektiv autora: Analitička flora Jugoslavije. — Flora analytica Jugoslaviae.** Svezak prvi, Br. 1, Zagreb, 1967.

Vidi pod 94.

JANCHEN ERWIN

79. **Übersicht der Farne Jugoslaviens. — Pregled paprati Jugoslavije.** *Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu*, God. V, Sv. 1-2. Sarajevo, 1952 (1953), str. 218-234.

»...Autor, dobar poznavalac fore Bosne, Hercegovine, Crne Gore i drugih naših krajeva, u ovom radu daje pregled poznatih paprati za područje Jugoslavije. U radu data je savremena nomenklatura i sistematika kao i detaljan ključ po kojem se sve naše paprati mogu lako odrediti... Pregled sadrži 57 vrsta«.

JANKOVIĆ MILORAD

80. **Die Bedeutung der pedologischen Bedingungen für die Fruchtenwicklung der Wasserpflanze *Trapa natans* L. am Skutari See.** — *Arch. sc. biol.*, Vol. V, No 1/2. Beograd, 1953.

Uzeto iz drugih izvora.

81. **Rezultati biometrijske analize roda *Trapa* L. u Jugoslaviji. — Ergebnisse der variations-statistischen Analyse der Gattung *Trapa* L. in Jugoslawien.** *Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje*, Serija B, Knj. 10. Beograd, 1957, str. 161-218.

Autor daje statističku analizu cvijeta i ploda kod roda *Trapa* L. Rad je ilustrovan velikim brojem grafikona i tabela u kojima se iz Orne Gore (Skadarsko jezero) navodi *Trapa longicarpa* ssp. *scutariensis* var. *rotunda* i *T. longicarpa* ssp. *scutariensis* var. *ancoraria*.

82. Übersicht der Systematik der Gattung *Trapa* L. in Jugoslawien. — Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Serija B, Knj. 10. Beograd, 1957, str. 83-159.

Autor pruža novu sistematiku rodu *Trapa* L. u Jugoslaviji i opisuje tri nova specijesa. Za Skadarsko jezero navodi sljedeće taksone: *Trapa longicarpa* M. Jank. ssp. *acutariensis* M. Jank. sa varijetetima: *rotunda*, *duriuscula*, *ancoraria* edita i velikim brojem formi. Rad je ilustrovan dosta velikim brojem crteža.

83. Prilog pitanju »sistematske vrednosti« pojedinih organa oraška (*Trapa* L.). — Beitrag zur Frage »sistematische Werte« einzelner Organe der Wassernuss (*Trapa* L.). Glasnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, Serija B, Knj. 14. Beograd, 1959, str. 185-211.

Napomena: M. Janković je publikovao još nekoliko radova (koje mi nijesmo unijeli u ovaj spisak u vezi sa ekologijom, morfologijom i sistematikom roda *Trapa* L. u Jugoslaviji).

84. Neka razmatranja u vezi sa problemom forme »robur« u okviru populacije vrste *Quercus robur* L. na teritoriji Jugoslavije. — Einige Betrachtungen im Bezug auf das Problem der Form »robur« im Rahmen der Population der Art *Quercus robur* L. auf dem Territorium Jugoslawiens. Glasnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu, Serija B, Knj. 19. Beograd, 1964, str. 95-105.

U ovom radu ukazuje se na neke probleme taksonomije hrasta lužnjaka (*Quercus robur*) i to na primjerima populacije ove vrste na području Obodske bare (Srem), okoline Gostilja (kod Skadarskog jezera) i okoline Ulcinja. Dat je osvrt i na neke rezultate publikovane od strane P. Černjenskog 1949. god.

85. *Peucedano* — *Pinetum heldreichii* M. Jank. nova asocijacija subendemičnog balkanskog bora *Pinus heldreichii* na Orjenu (Prethodno saopštenje). — *Peucedano* — *Pinetum heldreichii* M. Jank., Neue Assoziation der subendemischen Balkanischen Kiefer *Pinus heldreichii* am Orjen (Vorläufige Mitteilung). — Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Tom II, 1-4. Beograd, 1962-1964 (1967), str. 203-206.

»...Zajednica *Peucedano-Pinetum heldreichii* razvijena je u pojasu približno od 1550-1700 m nadmorske visine na veoma toplim, izrazito južnim i vrlo strmim krečnjačkim padinama. Zemljište ove zajednice je organomineralna rendzina, više ili manje skeletnog sastava. Karakterističnu kombinaciju vrsta ove zajednice čine *Peucedanum longifolium*, *Festuca heterophylla*, *F. glauca*, *Chrysanthemum graminifolium*, *Teucrium montanum*, *Trifolium repens*, *Edreianthus graminifolius*, *Anthyllis vulneraria*, *Ornithogalum tenuifolium*, *Hypericum perforatum*, *Veronica austriaca* ssp. *jacquini*, *Helianthemum ovatum*«.

86. *Fritillario* — *Pinetum heldreichii*, nova zajednica munike (*Pinus heldreichii*) na planini Orjenu iznad Boke Kotorske. Arhiv bioloških nauka, 17 (3). Beograd, 1965, str. 17-18.
Bibl. i prik.: »R. Ž. — Moskva, 11 V 699/1967.

U okviru ove zajednice autor je izdvojio dvije subasocijacije »od kojih je jedna uslovljena nešto vlažnijim i hladnijim uslovima na severnim i severozapadnim padinama, a druga suvljim i toplijim uslovima strmih južnih padina, odnosno i većim ekstremima u dnevnom i godišnjem toku vodećih ekoloških faktora«. Prvu je označio kao *Fritillario-Pinetum heldreichii fagetosum* a drugu *Fritillario-Pinetum heldreichii ceteretosum*.

87. Janković M. M., Bogojević R.: *Robureto-Carpinetum orientalis* nova asocijacija plavnih primorskih šuma kod Ulcinja. *Arhiv bioloških nauka*, 17, No 3. Beograd, 1965, str. 15-16.
Bibl. i prik.: »R. Ž.« — Moskva, 8 V 506/1967.

Uzeto iz drugih izvora.

88. Janković M. M., Bogojević R., Stefanović K.: *Lovorova (Laurus nobilis) žbunasta vegetacija na skadarskim ostrvima i njen značaj za problem granica rasprostranjenosti mediteranske vegetacije u našim submediteranskim područjima*. III kongres biologov Jugoslavije (Knjiga plenarnih referatov in povzetkov) Ljubljana, 1969, str. 130-131.

Žbunasta *Lovorova (Laurus nobilis)* vegetacija zastupljena je na nizu ostrva u Skadarskom jezeru (Velika i Mala Čakovica, Kamenik, Kom i dr.) i prema mišljenju autora predstavlja ostatke *Lovorovih* i *crnikinih (Quercus ilex)* zajednica koje su nekada bile daleko šire rasprostranjene, ne samo na skadarskim ostrvima već i u priobalnom području.

JOVANČEVIĆ MILORAD

89. *Rasprostranjenje, varijabilitet i sistematika crnog cera (Quercus macedonica A. DC.) u Jugoslaviji*. *Anali za šumarstvo JAZU*, Vol. III. Zagreb, 1965, str. 271-443.

Prema logičnom redoslijedu rad se sastoji iz četiri dijela: uvod, pregled važnijih nalazišta, detaljan morfološki opis i sistematika vrste *Quercus macedonica*. Autor je dosta pažnje posvetio istraživanjima ove vrste u Crnoj Gori, a to se naročito uočava kada govori o rasprostranjenju. U Jugoslaviji su izdvojena tri područja rasprostranjenja: makedonsko-metohijsko, crnogorsko-skadarsko i hercegovačko-dalmatinsko. Nalazišta u Crnoj Gori grupisana su opet u četiri uža područja: 1) Crnogorsko primorje, gdje je »crni cer« nađen na većem broju lokaliteta od Ulcinja do Budve, na padinama Rumije primijećen je i do 1 000 m nadmorske visine. 2) Crmničko područje, koje uglavnom zahvata mnogobrojna nalazišta u okolinama Dubrave, Limljana, Godinja, Boljevića, Virpazara i dr. 3) Skadarsko područje, gdje su, osim neposredne okoline Skadarskog jezera, uvršćena i nalazišta od Rijeke Crnojevića prema Belvederu i Cetinju. 4) Titogradsko područje, obuhvata brda i padine koje se dižu iznad pojedinih ravnica (Čemovsko polje, Tološko polje, Zabljele i dr.). Navedena nalazišta predstavljaju do sada najpotpunije podatke o rasprostranjenju *Quercus macedonica* u Crnoj Gori.

Najviše pažnje autor je posvetio morfološkom opisu (*habitus*, kora, pupoljci, lišće, muške rese, ženski cvjetovi, kupula, žir). Izvršio je veliki broj mjerenja, pažljivo ih obradio po lokalitetima i sredio ih u 18 tabela. Iz dobijenih rezultata konstatuju se određene morfološke razlike iz kojih autor dalje izvlači zaključak da je u evolutivnom razvoju kod *Q. macedonica* došlo do sistematske divergencije. Pošto između makedonsko-metohijske i hercegovačko-dalmatinske populacije nema većih razlika, autor ih izdvaja kao zajedničku podvrstu nekada tipičnog specijesa i naziva je *Q. macedonica*

ssp. *typica*. S obzirom na to što se crnogorsko-skadarska populacija u pogledu morfologije cvijeta znatno udaljila od pomenute podvrste, autor je izdvaja kao *Q. macedonica* ssp. *multiflora*. Pošto ipak postoje određene razlike između hercegovačko-dalmatinske i makedonsko-metohijske populacije, autor dalje razvija sistematiku i izdvaja dva varijeteta, za prvu populaciju *Q. macedonica* var. *macrocarpa* i za drugu *Q. macedonica* var. *microcarpa*. U sistematiku makedonskog hrasta (ili, kako ga autor naziva, «crni cer») uvedene su i nekolike forme: f. *brevicupulata*, f. *longicupulata*, f. *angustifolia* i f. *pseudoceris*.

Autor daje šematski prikaz sistematike i ključ za određivanje taksona na hrvatskosrpskom i latinskom jeziku. Na kraju ovog opširnog rada dat je spisak literature, kratak izvod rada na engleskom jeziku, registar citiranih latinskih naziva i narodnih naziva i registar geografskih imena.

JOVANIKOVIĆ B.

90. Prilog proučavanju droga od biljke *Laurus nobilis* L. iz Crnogorskog primorja. Zbornik radova Instituta za ispitivanje lekovitog bilja NR Srbije, Knj. IV. Beograd, 1958.

Uzeto iz drugih izvora.

JOVANOVIĆ BRANISLAV

91. Dendrologija sa osnovima fitocenologije. Beograd, 1961. (drugo dopunjeno i prerađeno izdanje, Beograd, 1967).

Knjiga je univerzitetski udžbenik i u njoj su dati opšti podaci o rasprostranjenju pojedinih vrsta drveća i grmlja u Jugoslaviji.

KNEŽEVIĆ SVETOZAR

92. Jedno nepoznato nalazište munike u Crnoj Gori. Narodni šumar, Sv. 7-9. Sarajevo, 1958, str. 550-551.

U radu se govori o dva nalazišta munike u Crnoj Gori. Prvo na desnoj obali Tare ispod sela Vaškova, na mjestu zvanom Gradinski kuk. Drugi lokalitet nalazi se jugoistočno od sela Vaškova, takođe na desnoj obali Tare, na mjestu zvanom Stup. Navedeni lokaliteti nalaze se na vrlo strmim kamenitim obroncima nadmorske visine od 600-900 m.

93. Kanjon Tare — veličanstveni spomenik prirode. Šumar 1-2. Beograd, 1968.

Zabilježen je lokalitet tise (*Taxus baccata*) u Tisovoj ploči kod Vaškova. (Napomena: sve podatke u vezi sa ovim člankom dobili smo usmeno od samog autora).

KOLEKTIV AUTORA

94. Blečić V., Horvatić S., Mayer E., Rogić V., Segota T.: Analička flora Jugoslavije. — Flora analytica Jugoslaviae, Svezak prvi, Br. 1. Institut za botaniku Sveučilišta u Zagrebu — Posebno izdanje. Zagreb, 1967.

- U prvoj knjizi izložena je sljedeća građa:
- Predgovor (S. Horvatić).
 - Osnovni geografski podaci o teritoriji Jugoslavije (V. Rogić).
 - Fitogeografske značajke i raščlanjenja Jugoslavije (S. Horvatić).
 - Regionalna raščlanjivanje Jugoslavije i granice geografskih regija (T. Segota).
 - Odjeljak Cormophyta — ključ za određivanje viših taksona (S. Horvatić).
 - Pteridophyta (E. Mayer i S. Horvatić).
 - Gymnospermae (V. Blečić i S. Horvatić).
 - Angiospermae — ključ za određivanje viših taksona (S. Horvatić).

95. Tutin T. G. i saradnici: *Flora Europaea*. Vol. 1/1964. i Vol. 2/1968, Cambridge.

Knjiga se odnosi na Evropu u cjelini. Osobito je značajno gledanje savremene engleske taksomske škole na pojedine stare taksona (naročito na endemične balkanske oblike).

KONTIĆ V.

96. Neka zapažanja o vremenu sazrijevanja munike. *Narodni šumar*, XVI, Sv. 7/9. Sarajevo, 1962.

Osmatranja su vršena na munici u Crnoj Gori.

KOSOVIC D.

97. Rezultati morfološkog ispitivanja hrasta od Štoja. — *Les recherches morphologiques concernant le chêne de Štoj (Ulcinj)*. *Glasnik Prirodnačkog muzeja srpske zemlje, Serija, B, Knj. 3-4*, Beograd, 1950, str. 229-232.

Dati su rezultati nekih morfoloških proučavanja na *Quercus robur* (Štoj) i upoređivanje tih rezultata sa podacima koje je dao P. Černjovski za istu vrstu kod Skadarskog jezera. Autor dalje zaključuje da je i u Štoju zastupljena podvrsta *Quercus robur* ssp. *scutariensis*. Priložena su tri grafikona koji ilustruju vršena osmatranja.

KOVACEVIĆ JOSIP

98. *Morski luk (Scilla maritima L.)*. *Priroda*, 9. Zagreb, 1951, str. 326.

Među lokalitetima za »morski luk« navodi se i okolina Budve.

99. *O potrebi osnivanja instituta za introdukciju bilja*. *Narodni šumar*, 9-10. Sarajevo, 1952, str. 257-258.

Na str. 257 pogrešno se navodi (primjedba; V. P.) da u Crnoj Gori ima 6681 vrsta biljaka.

100. *Osvrt na crnogorsko-hercegovačke travnjake (skica pregleda tipova sa osvrtom na ekološko ekonomska svojstva)*. *Poljoprivreda i šumarstvo, Br. 4*. Titograd, 1956, str. 47-57.

101. Pregled flore ukrasnog bilja FNRJ. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. IX, Fasc. 1-2. Sarajevo, 1956, str. 27-72.

»... U pregledu su navedene biljke kako one koje se uzgajaju u parkovima, nasadima, drvoredima i seljačkim vrtovima, tako i one koje se uopće ili djelimično uzgajaju u zatvorenim prostorima«.

102. Prikaz rada »Blečić V.: Prilog poznavanju šumske vegetacije Planine Ljubišnje«. Narodni šumar, 7-9. Sarajevo, 1958, str. 578.
103. Prikaz rada »Blečić V. i Tatić B.: Šume molike u Crnoj Gori (Pinetum peucis montenegrinum)«. Narodni šumar, 7-9. Sarajevo, 1958.
104. Pregled travnjaka durmitorsko-sinjajevinske i centralne oblasti Crne Gore. Poljoprivreda i šumarstvo, God. VI, Br. 5-6. Titograd, 1960, str. 13-24.
105. Korovske zajednice durmitorsko-sinjajevinske i centralne oblasti Crne Gore. God. VII, Br. 3. Titograd, 1961, str. 33-42.
106. Staništa travnjaka durmitorsko-sinjajevinske i centralne oblasti N. R. Crne Gore sa gledišta uticaja reljefa. Poljoprivreda i šumarstvo, God. VII, Br. 5-6. Titograd, 1961, str. 37-40.
107. Deux association de mauvaises herbes: *Coronilletum variae* prov. et *Salvietum verticillatae* prov. du Monténégro. — Dvije korovske zajednice: *Coronilletum variae* prov. i *Salvietum verticillatae* prov. u Crnoj Gori. — Zwei Unkrautgesellschaften: *Coronilletum variae* prov. und *Salvietum verticillatae* Prov. in Montenegro. Acta botanica croatica, Vol. extraord. Zagreb, 1964, str. 55-58.

Iz rezimea: »... Na području durmitorsko-sinjajevinske i centralne oblasti Crne Gore na oraničnim površinama i usjevima gustog sklopa zastupljene su dvije korovske zajednice: 1) korovska zajednica divljeg grahora (*Coronilla varia* L.) i 2) korovska zajednica uspravne kadulje (*Salvia verticillata* L.). Ove zajednice su jasno ekološki i floristički diferencirane.

»Prva korovska zajednica dolazi u nižem pojasu (620 — 850 — 1040 — 1150 m) na pretežno smeđim tlima, koja su nastala i razvila se uglavnom na kvartarnim karbonatnim nanosima. Karakteristična vrsta ove zajednice jeste *Coronilla varia*.

»Druga korovska zajednica dolazi u višem pojasu (1200 — 1500 — 1640 m) na plićim i dubljim tlima, koja su nastala i razvila se na tvrdim vapnencima. Karakteristična vrsta u ovoj zajednici jeste *Salvia verticillata*«.

108. Reljef, stjenovitost staništa travnjaka durmitorsko-sinjajevinske i centralne oblasti Crne Gore. »Zemljište i biljka«, 16, No 1-3. 1967, str. 647-254.
Bibl. i prik.: »R. Z.« — Moskva, 1 V 553/1968.

Uzeto iz drugih izvora.

109. Planinski biljni pojas. Naše planine, 11-12. 1968, str. 249-252.
Na str. 249 dat je pogrešan podatak (Primjedba: V. P.) da u Crnoj Gori ima 6681 biljna vrsta,

KRASNIĆI FERIZ

110. Blečić V., Tatić B., Krasnići F.: Kratak prilog flori Jugoslavije. Beitrag zur Flora Jugoslawiens. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Tom III, 1-4. Beograd, 1955-1966. (1968), str. 227-232.

Vidi pod 11.

KUSAN FRAN

111. Prilog poznavanju flore crnogorsko-albanskih i makedonskih planina. Ein Beitrag zur Flora von montenegrinisch-albanischen und makedonischen Gebirge. Glasnik Biološke sekcije Hrvatskog prirod. društva, Serija 2/B. Zagreb, 1953, str. 178-190.

Ovaj rad glavnim dijelom odnosi se na planinsko područje Prokletija od Dečana do Gusinja. Najviše herbarskog materijala autor je skupio na Đeravici, planini i na Bogičevici, a nešto manje u srednjem dijelu Prokletija u dolini Vojuše (Zastan). Biljke je autor sabirao 1936. god. kada je ovo područje posjetio radi lihenoloških istraživanja. U spisak je uneseno i nekoliko biljaka koje je ranije sabirao u okolini Prilepa, na Ljubotenu i na Peristeru. U uvodnom dijelu koji je prilično opširan, govori se o geomorfološkim i regionalnim karakteristikama istraživanog područja. U posebnom dijelu napravljen je spisak vrsta po familijama gdje su za svaku vrstu dati podaci o rasprostranjenju. Za Crnu Goru navodi se preko 70 vrsta.

112. O rasprostranjenju i rodbinskoj pripadnosti klečice (*Juniperus nana* Willd.) u Jugoslaviji. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, Tom V, Fasc. 1-2. Sarajevo, 1952 (1953).

LAKUŠIĆ RADOMIR

113. Areali evropskih vrsta roda *Wulfenia*. (Rezime na njemačkom jeziku). Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. XIII, Sv. 1-2. Sarajevo, 1960, str. 21-40.

Autor u ovom radu ustanovljava granice jugoistočnog areala vrste *Wulfenia carinthiaca* Jacq. i ukazuje na njegov odnos prema sjeverozapadnom arealu u Alpima, a uz to ga upoređuje i sa arealima vrsta *Pinus peuce* Gris i *Wulfenia baldacii* Degen. Rezultati ovih istraživanja pokazali su da se jugoistočni i sjeverozapadni areali vrste *Wulfenia carinthiaca* razlikuju kako po obliku, tako i po veličini. U vertikalnom rasponu areala, *Wulfenia carinthiaca* ide daleko iznad vrste *Pinus peuce*. No i pored te razlike autor zaključuje da se životni optimum *Wulfeniae* nalazi u šumi molike.

U početku rada prikazan je istorijat proučavanja roda *Wulfenia*, a zatim su veoma detaljno prikazana sva poznata nalazišta proučavane vrste *W. carinthiaca* u Prokletijama i Alpima. Pored literaturnih podataka konstatovana su i mnoga nova nalazišta za Crnu Goru. Rad je ilustrovan sa tri fotografije i dvije skice. Na jednoj skici prikazan je areal roda *Wulfenia* a na drugoj areali vrsta *W. carinthiaca* i *W. baldacii* u Prokletijama.

114. Nova nalazišta munike na crnogorskim planinama. Narodni šumar, XV, Sv. 10/12. Sarajevo, 1961.

Najznačajniji rezultati izneseni u ovom radu odnose se na otkriće munike (*Pinus heldreichii* Christ.) na planini Rumiji. Ovo je najbliže nala-

zište nalazištima munike na Apeninima i ukazuje na nekadašnji kontinuitet areala ove endemično balkansko-apeninske vrste bora, koja pripada grupi tercijskih relikata.

U radu su izneseni podaci o staništu munike na Rumiji i analizirano vertikalno raščlanjenje ove planine, kako bi se uočile zakonitosti raščlanjenja vegetacije na vertikalnom profilu litoralnih jugoistočnih Dinarida i mjesto munike na njima.

Pored toga su iznesena i neka nova nalazišta munike na Prokletijama, čime je dopunjena karta rasprostranjenja munike po Fukareku (vidi Fukarek, 41).

115. **Resultate ökologischer Untersuchungen über *Wulfenia carinthiaca* Jacq. im Gebiet des Prokletija-Gebirges.** — Rezultati ekoloških istraživanja o biljci *Wulfenia carinthiaca* Jacq. na Prokletijama. *Mitteilungen der ostalpin-dinarischen Pflanzesoz. Arbeitsgem. Heft 2.* Padova, 1962, str. 10-17.

U ovom radu su sažeti rezultati proučavanja rasprostranjenja i ekologije, te varijabilnosti vrste *Wulfenia carinthiaca* Jacq. na planinama Prokletija. Pored horizontalnog prikazan je detaljno i vertikalni areal ove vrste, njen odnos prema ekspoziciji, nagibu, geološkoj podlozi, tipu zemljišta, Ph vrijednosti, procentu humusa i azota, kalijeveg oksida i fosforpentoksida.

Varijabilnost populacija je praćena u odnosu na promjenu ekoloških faktora staništa, te su konstatovani dva varijeteta i nekoliko formi, kao novi faktori za nauku. Izvršena je komparacija stanišnih faktora prokletijske i koruške *Wulfenije* i uočene razlike, koje su prouzrokovale i razliku u morfologiji ovih udaljenih i od tercijera izoliranih populacija, te je naglašena potreba njihovog detaljnijeg i svestranijeg proučavanja, da bi se odgovorilo da li se zaista radi o istoj vrsti. Uz rad je priložena skica rasprostranjenja *W. carinthiaca* i *W. baldaccii*.

116. **Prilog poznavanju rasprostranjenja vrste *Myricaria germanica* Desv. u Crnoj Gori i Srbiji.** — Beitrag zur Kenntnis der geographischen Verbreitung von *Myricaria germanica* Desv. in Montenegro und Serbien. *Narodni šumar, God. XV, Sves. 3-4.* Sarajevo, 1961, str. 165-170.

Vrstu *Myricaria germanica* Desv. prvi put za Crnu Goru navodi P. Černjavski (i saradnici) 1949. god. i to za dolinu rijeke Morače blizu sela Ponarā, kod Skadarskog jezera. Autor ovog rada ukazuje na još jedno nalazište u dolini Lima kod Ivangrada, a daje i nekoliko podataka o ovoj vrsti. Autor dalje tvrdi da ova «novodoseljena vrsta» u dolini Lima ima tendenciju proširivanja areala, što se objašnjava velikom produkcijom sjemena koje se veoma brzo raznosi vodom i vjetrom.

U radu su dati kao prilozi dvije skice o arealima *M. germanica* i tri fotografije.

117. **Einige Resultate ökologischer Untersuchungen an der Art *Dioscorea balcanica* Košanin.** — Alcuni risultati di ricerche ecologiche sulla specie *Dioscorea balcanica* Košanin. — Nekoliko rezultata ekoloških istraživanja vrste *Dioscorea balcanica* Košanin. *Mitteilungen der Ostalpin-dinarischen Sektion, Heft 3* — Tagung in Klagenfurt, 1962, str. 47-53. *Bibl. i prik.: »R. Z.« — Moskva, 1 V 452/1968.*

U ovom radu su izneseni rezultati komparativnih ekološko-morfoloških studija između populacija vrste *Dioscorea balcanica* Košanin na crno-

gorskom dijelu areala u okolini Nikšića i na srpsko-albanskom dijelu areala u području planina Paštrika, Koritnika i Đalića. Bitno različite ekološke prilike, izražene preko odnosa relativne vlage, padavina i temperature, kao i preko različitih biljnih zajednica, prouzrokovale su i morfološku diferencijaciju populacija, koje su vjerovatno od kraja tercijera izolovane. Te razlike su se zadržale i u kulturama, te su na osnovu svega izdvojena dva varijeteta: *Dioscorea balcanica* var. *balcanica* i var. *zafirovićii* u okolini Nikšića. Tipična podvrsta se diferencira na dvije forme: f. *typica* ili f. *balcanica* u višim nadmorskim visinama planina Paštrika, Koritnika i Đališa, u zoni montanih bukovih šuma i f. *serbica* u dolini Drima kraj Prizrena, na oko 400 m u zoni zajednice *Quercetum farneto-ceris*, odnosno u šikarama *Carpinetum orientalis serbicum*. Kasnije su ova dva varijeteta podignuta na stepen podvrsta (Lakušić 1965), jer su u kulturi pod istim uslovima pokazale još veće morfološko-anatomske razlike nego u prirodi.

118. **Seslerietalia comosae, Ordo novus der Caricetea curvulae Br.-Bl. 1926 auf dem Balkangebirge. — Seslerietalia comosae, nuovo ordine delle Caricetea curvulae Br.-Bl. 1926 Nie Balcani. — Seslerietalia comosae Ordo novus razreda Caricetea curvulae Br.-Bl. na planinama Balkana. Mittellung Östalpin-dinarischen Sektion, Heft, 5 — Tagung in Chur, 1964, str. 195-200.**
Bibl. i prik.: »R. Ž.« — Moskva, 10 V 528,

U ovom radu su izneseni rezultati komparativnih fitocenoloških studija planinskih rudina na silikatima evropskih masiva i istaknuta specifičnost balkanskih rudina kako u pogledu uslova života, tako i u pogledu florističkog sastava. Balkanske silikatne planinske rudine obuhvaćene su endemičnim redom *SESLERIETALIA COMOSAE*, koji se diferencira na tri endemične sveze: *Seslerion comosae* (H-t. 30), *Poion violacea* H-t i *Jasionion orbiculatae* Lkšić 64. Sveza *Seslerion comosae*, koju je Horvat opisao na bugarskim i makedonskim planinama dopunjena je novim elementima sa silikatnih masiva Dinarida i u toj svezi izdvojene tri nove asocijacije sa Bjelasicе i susjednih planina, iz alpskog pojasa.

Sveza *Jasionion orbiculatae*, kao i njene četiri asocijacije, nove su za nauku. Ove vegetacijske jedinice su subalpskog rasprostranjenja u vertikalnom a dinarskog u horizontalnom smislu i predstavljaju vikarne zajednice odgovarajućim zajednicama šarskih i rodopskih planina.

119. **Planinski javor (*Acer heldreichii* O r p h.) — The mountain maple (*Acer heldreichii* O r p h.). Godišnjak Biološkog instituta Univerziteta u Sarajevu, God. XVII, Sarajevo, 1964, str. 117-143.**

Rad tretira rasprostranjenje, ekologiju i varijabilnost planinskog javora (*Acer heldreichii* O r p h.), a na osnovu njih autor se upušta u diskusiju o evoluciji u okviru ove vrste, odnosno sekcije kojoj pripada. Rad sadrži kartu rasprostranjenja vrste u Jugoslaviji, kartu rasprostranjenja u Crnoj Gori i kartu rasprostranjenja na Bjelasicі i okolnim planinama, tabelu varijabilnosti listova i plodova sa različitih tačaka areala i veći broj crteža i fotografija, kojima se dokumentuje varijabilnost listova i plodova ove vrste.

Ekologija staništa ove vrste analizirana je širom čitavog areala i studinara ekološka valenca vrste u odnosu na geološku podlogu, tip tla, svjetlo, temperaturu i vlagu, kao i na položaj i značaj vrste u sistemu vegetacije.

Na kraju je dato i novo sistematsko raščlanjenje oblika u vrsti i izdvojene dvije podvrste, od kojih je jedna nova za nauku, nekoliko varijeteta i formi, ekološko-morfološki jasno izdiferenciranih.

120. **Oekologisch-morphologische Differenzierung Innerhalb der Art *Wulfenia carinthiaca* Jacq.** Acta botanica croatica, extraord. Zagreb, 1964, str. 49-54.
Bibl. i prik.: »R. Ž.«, 1 V 439/1967 — Moskva.

U ovom radu dati su dalji rezultati proučavanja vrste *Wulfenia carinthiaca* Jacq. na Prokletijama i u Koruškoj, odnosno na osnovu detaljnih komparativnih ekološko-morfoloških proučavanja prokletijska biljka je izdvojena kao nova podvrsta provizorno.

Pored detaljne komparacije stanišnih faktora ovih dviju udaljenih eksklava areala, data je i komparacija vegetacijskih jedinica u kojima dolaze ove dvije podvrste, a zatim i morfološka dijagnoza koja ukazuje na razlike krupnijeg značenja, što uslovljava samo provizorno izdvajanje podvrste do citogeničkih studija, koje će donijeti sigurnije zaključke. Rad sadrži i jednu sintetsku vegetacijsku tabelu svih zajednica u kojima dolaze različite forme ove vrste, što jasno ukazuje na paralelnu ekološko-morfološku divergenciju u samoj vrsti.

121. **Ekologija nekih biljnih tercijernih relikata. — Die Oekologie einiger Tertiärrelikte.** Godišnjak Biološkog instituta Univerziteta u Sarajevu, God. XVIII. Sarajevo, 1965, str. 163-197.

Rad se odnosi na sljedeće endemo-reliktno vrste Balkanskog poluostrva: 1. *Silene sendtneri* Bois., 2. *Scabiosa leucophylla* Borb., 3. *Pančićia serbica* Vis., 4. *Cicerbita pančićii* (Vis.) Pleau v. i 5. *Dioscorea balcanica* Koš. Odmah se zapaža da je autor otkrio mnoga nova nalazišta ovih vrsta u Crnoj Gori. Pored toga, prikazani su ekološki podaci (klimo-regionalni podaci, fitocenološka pripadnost, biogeografske karakteristike i dr.). Od ilustracija priloženi su četiri grafikona i jedna fotografija. Osim toga, date su karte rasprostranjenja svih navedenih biljaka u Jugoslaviji i opširna tabela sa prikazom ekoloških i morfoloških karakteristika, fitocenološkim pokazateljima i lokalitetima. Kao prilog poznavanju naše tercijerne flore na kraju rada (str. 192-193) data je »Diskusija rezultata proučavanja naših biljnih tercijernih relikata«.

122. **Blečić V. und Lakušić R.: Niederwald und Buschwald der orientalischen Hainbuche in Montenegro. — Niske šume i šikare bjelograbića u Crnoj Gori.** Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Knj. II, No 1-4. Beograd, 1966, str. 83-94.

Bibliografski prikaz ovog rada dat je u Poljoprivredi i šumarstvu, XIV, 1, 1968, str. 103.

123. ***Crepidetalia dinaricae* Ordo novus der Elyno-Seslerietea Br.-Bl. auf den südöstlichen Dinariden. — Mitteilungen Ostalpin-dinarische Sektion, Heft 8, Tagung in Wien, 1967.**

U ovom radu su izneseni rezultati komparativnih fitocenoloških studija vegetacije planinskih rudina na krečnjacima evropskih masiva i izdvojen novi južno-dinarski red *Crepidetalia dinaricae*, sa dvije svezu: alpinska *Oxytropidion dinaricae* i subalpinska *Campanulion albanicae*. U alpskoj svezu su opisane četiri nove asocijacije sa jugoistočnih Dinarida: *Festuco-Alchemilletum serbicae* *Seslerietum tenuifoliae montenegrinum*, *Caricio-Crepidetum dinaricae* i *Edraiantho-Helianthemum bjelasicensae*.

U svezu *Campanulion albanicae* opisane su nove asocijacije: *Poaeto-Potentilletum montenegrinum*, *Crepidid-Centauretum kotschiana* i *Seslerietum giganteae*.

124. Vegetacija livada i pašnjaka na planini Bjelasici. — Die Vegetation der Wiesen und Wieden des Bjelasicegebirges. Glasnik Biološkog instituta Univerziteta u Sarajevu, God. XIX. Sarajevo, 1966, str. 25-186. (Doktorska disertacija).

Gradnja u ovoj opširnoj studiji prikazana je u dva dijela: Opšti dio (str. 26-92) i Posebni dio (str. 92-167). Na kraju su dati pregled vegetacijskih jedinica, opširan spisak literature i rezime na njemačkom jeziku.

U »Opštem dijelu« istaknuta su sljedeća poglavlja: istorijat proučavanja planine Bjelasice, geografski položaj, raščlanjenost (reljef i hidrografija), geološka podloga i vegetacija, tle i vegetacija, klima i vegetacija, uticaj istorijskih faktora na sastav flore i sliku vegetacije Bjelasice, flora Bjelasice. U ovom zadnjem dijelu dat je kratak floristički prikaz Bjelasice i u izvjesnom smislu rasvijetljene veze ove planine sa ostalim planinama Balkanskog poluostrva. Prikazane su sljedeće florne oblasti:

- A. Balkanske endemične forme
 - a. eu=balkanske forme
 - b. zapadno-srednje balkanske forme
 - c. istočno-srednje balkanske forme
 - d. južno-srednje balkanske forme
 - e. sjeverno-srednje balkanske forme
- B. Mediteranski element u flori Bjelasice
- C. Eurosibirsko-boreoamerički element u flori Bjelasice
- D. Aralo-kaspijski florni element
- E. Kozmopolitski florni oblici.

»Posebni dio« govori o vegetaciji Bjelasice. Umjesto izvoda, prilažemo u cjelini spisak zajednica koje je autor istakao kao posebno poglavlje »Pregled vegetacijskih jedinica livada i pašnjaka na planini Bjelasici« (str. 167-170):

I. VEGETACIJA NA KREČNJACKIM TOCILIMA

- Klasa THLASPEETEA ROTUNDIFOLII Br.-Bl. 48
- Red THLASPEETALIA ROTUNDIFOLII Br.-Bl. 1926.
- Sveza Thlaspeion rotundifolii Br.-Bl. 1926.
- Asoc. Dryopteridetum villarsii Jeny-Lips 1930. (fragm.)

II. VEGETACIJA OKO SNIJEŽNIKA

- Klasa SALICETEA HERBACEAE Br.-Bl. 1947.
- Red ARABIDETALIA COERULEAE Rübel 1933.
- Sveza Arabidion coeruleae Br.-Bl. 1926.
- Asoc. Trifolio-Plantaginetum angustifoliae Lakšić 1964.
 - a. -ranunculetosum carinthiaci
 - b. -gnaphalietosum supini
- Red SALICETALIA HERBACEAE Br.-Bl. 1926.
- Sveza Salicion herbaceae Br.-Bl. 1926.
- Asoc. Ranunculetum crenatj Lakušić 1964.
 - a. -caricetosum foetidae
 - b. -sedetosum horakii

III. VEGETACIJA ACIDIFILNIH NISKIH CRETOVA

- Klasa SCHEUCHZERIO - CARICETEA FUSCAE Nordh. 1936.
- Red CARICETALIA FUSCAE w. Koch 1926.
- Sveza Caricion canescentis - fuscae W. Koch 26
- Asoc. Caricio-Willemetietum stipitatae Lakušić 1964.
 - a. -muscetosum
 - b. -nardetosum

IV. VEGETACIJA TOROVA

- Klasa CHENOPODIETEA Br.-Bl. 1951.
Red ONOPORDETALIA Br.-Bl. (1931) 1936.
Sveza Chenopodium subalpinum Br.-Bl. 1947.
Asoc. Senecietum rupestris montenegrinum Lakušić 1964.
a. -rumicetosum
b. -trifolietosum repentis

V. VEGETACIJA GORSKIH LIVADA

- Klasa ARRHENATHERETEA Br.-Bl. 1947.
Red ARRHENATHERETALIA Pawl. 1928.
Sveza Pančićion Lakušić 1964.
Asoc. Trifolio-Polygaletum azureae Lakušić 1964.
Asoc. Ranunculo-Pančićietum montenegrinum Lakušić 1964.
a. -asphodeletosum albi
b. -typicum
c. -poetosum alpinae

VI. VEGETACIJA KREČNJAČKIH LIVADA I PAŠNJAKA

- Klasa ELYNO-SESLERIETEA Br.-Bl. 1948.
Red CREPIDETALIA DINARICI Lakušić 1964.
Sveza Campanulion albanici Lakušić 1964.
Asoc. Poeto-Potentilletum montenegrinum Lakušić 1964.
Asoc. Crepidio-Centauretum kotschianae Lakušić 1964.
Asoc. Seslerietum giganteae Lakušić 1964.
a. -caricetosum ferruginei
b. -caricetosum humilis
Sveza Oxytropidion dinarici Lakušić 1964.
Asoc. Caricio-Crepidetum dinarici Lakušić 1964.
a. -trifolietosum norici
b. -typicum
c. -helianthemetosum alpestris
Asoc. Seslerietum tenuifoliae montenegrinum Lakušić 1964.
a. -potentilletosum tridentinae
b. -globularietosum
Asoc. Festuco-Alchemilletum serbicae Lkšić 1964.
Asoc. Edraianthi-Helianthemetum bjelasicense Lakušić 1964.

VII. VEGETACIJA SILIKATNIH LIVADA I PAŠNJAKA

- Klasa CARICETEA CURVULAE Br.-Bl. 1926.
Red SESLERIETALIA COMOSAE (Ht. 1935) Lakušić 1964.
Sveza Jasinion orbiculatae Lakušić 1964.
Asoc. Nardetum subalpinum montenegrinum Lakušić 1964.
a. -agrostidetosum rupestris
b. -festucetosum spadiceae
Asoc. Genisto-Festucetum spadiceae (Blečić 1960) Lakušić 1964.
a. -hypochoeretosum koritnicensis
b. -plantaginetosum albanici
c. -vaccinietosum uliginosi
Asoc. Sieversio-Festucetosum rilöensis Lakušić 1964.
a. -ranunculetosum crenati
b. -plantaginetosum angustifoliae
Asoc. Gentiana-Anemonetum elatioris Lakušić 1964.
a. -typicum
b. -thymetosum montenegrini
Sveza Seslerion comosae (Ht. 1935) Lakušić 1964.

- Asoc. Vaccinio-Seslerietum comosae Lakušić 1964.
 a. -anemonetosum narcissiflorae
 b. -arctostaphyletosum uva ursi
- Asoc. Festucetum variae montenegrinum Lakušić 1964.
 a. -selerietosum comosae
 b. -poetosum violaceae
- Asoc. Festuco-Anthemidetum orientalis Lakušić 1964.
 a. -antennarietosum
 b. festucetosum sudeticae

VIII. VEGETACIJA PLANINSKIH VRISTINA

- Klasa VACCINIO-PICEETEA Br.-Bl. 1939.
 Red VACCINIO-PICEETALIA Br.-Bl. 1939.
 Sveza Bruckenthalion Ht. 1949.
- Asoc. Empetro-Caccinietum balcanicum (Ht. 1960) Lakušić 1964.
 Asoc. Hyperici-Vaccinietum montenegrinum Lakušić 1964.
 a. -jasionetosum orbiculatae
 b. -geranietosum silvatici
- Sveza Pinion mughii Pawl. 1928.
 Asoc. Roso-Juniperetum nanae Lakušić 1964.
 a. -poetosum chaixii
 b. -aceretosum heldreichii
- Asoc. Silicetum grandifoliae montenegrinum Lakušić 1964.

Od proučenih jedinica za nauku o biljnim zajednicama nove su: redovi 2, sveze 4, asocijacija 21, subasocijacija 37.

Ova studija je bogato ilustrovana priložima. Na 38 grafikona prikazani su klimoregionalne prilike i drugi ekološki faktori. Zatim je dato 29 fotografija na kojima su najčešće prikazani najkarakterističniji lokaliteti pojedinih zajednica. Vegetacijski prikaz planine Bjelasice ilustrovan je sa 24 veoma opširne fitocenološke tabele, na kojima se, osim vegetacijske pokrovnosti, jasno uočava floristički sastav kako pojedinih zajednica, tako i planinskog masiva u cjelini. Na njima su prikazane još biološke forme, florni elementi, broj hromozoma pojedinih vrsta i dr.

125. Specifičnosti vegetacije Dinarskih planina. Bilten Biološkog društva SR Bosne i Hercegovine, Br. 5 (Posebno izdanje). Sarajevo, 1967.

Ovaj rad predstavlja pokušaj da se rezimiraju dosadašnja znanja o vegetaciji dinarskih planina. U prvom dijelu, koji nosi naziv »Utjecaj ekoloških faktora na vegetaciju Dinarida«, prikazani su specifični uslovi pod kojima se razvija ta vegetacija, dok su u drugom dijelu istaknute endemične zajednice Dinarida. Podaci o vegetaciji Crne Gore istaknuti u ovom kursu predstavljaju rezultate istraživanja V. Blečića i R. Lakušića, zato ih ovdje nećemo ponavljati. Na kraju rada naznačena je osnovna literatura, kao i fragment prodromusa biljnih zajednica istočnih alpa i dinarskih planina.

126. Planinska vegetacija jugoistočnih Dinarida. Die Vegetation der südöstlichen Dinariden. Glasnik Republičkog zavoda za zaštitu prirode i Prirodnjačke zbirke u Titogradu, No 1. Titograd, 1968. (u štampu).

Umjesto rezimeza prilažemo spisak zajednica planinske vegetacije Jugoistočnih Dinarida koje je autor dao na kraju rada.

PREGLED PLANINSKE VEGETACIJE JUGOISTOČNIH DINARIDA

Übersicht der hochalpine Vegetation der südöstlichen Dinariden:

ASPENIETEA RUPESTRIS (H. Meier) Br.-Bl. 1943.

MOLTKEETALIA

Edraianthion Lkšić 1969.

1. Moltkeo-Galietum baldaccii Lkšić 1969.
2. Hieracio-Ramondietum serbicae Lkšić 1969.
3. Edraiantho-Dianthetum nikolaii Lkšić 1969.
4. Moltkeetum petreae Blečić 1957.

AMPHORICARPETALIA Lkšić 1969.

A. *Amphoricarpion neumayeri* Lkšić 1969.

1. Minuartio-Amphoricarpetum neumayeri Lkšić 1969.
- B. *Amphoricarpion bertiscei* Lkšić 1969.
1. Pineto-Amphoricarpetum bertiscei Lkšić 1969.
2. Campanulo-Amphoricarpetum bertiscei Lkšić 1969.
3. Valeriano-Silenetum macranthae Lkšić 1969.

C. *Amphoricarpion autariati* Lkšić 1969.

1. Edraiantho-Daphneetum malyanae Lkšić et coll. 1969.
2. Edraiantho-Potentilletum clusiana Lkšić et coll. 1969.
3. Potentilletum persicinae Blečić 1957.
4. Saxifragetum rocheliana Blečić 1957.

ANDROSACETALIA VANDELII Br.-Bl.

THLASPEETEA ROTUNDIFOLII Br.-Bl. 1947.

ARABIDETALIA ALPINAE-FLAVESCENTIS Lkšić 1969.

A. *Saxifagion prenjae* Lkšić 1969.

1. Saxifrago-Papaveretum kernerii Lkšić 1969.
2. Saxifrago-Gnaphalietum pichleri Lkšić 1969.
- B. *Bunium alpini* Lkšić 1969.
1. Euphorbio-Valerianetum bertisceae Lkšić 1969.

C. *Silenion marginatae* Lkšić 1969.

1. Drypidi-Silenetum marginatae Lkšić 1969.
2. Geranio-Heracleetum balcanici Lkšić 1969.
3. Corydalo-Geranietum macrorrhizi Blečić 1957.

SALICETEA HERBACEAE Br.-Bl. 1947.

SALICETALIA RETUSAE Lkšić 1969.

A. *Salicion retusae* Horvat 1949.

1. Salicetum retusae-Kitaibeliana Lkšić 1969.
2. Trifolio-Plantaginetum angustifoliae Lkšić 1964.

SALICETALIA HERBACEAE Br.-Bl. 1926.

Ranunculion crenati Lkšić 1969.

1. *Ranunculetum crenati* Lkšić 1969.
2. *Salicetum herbaceae dinaricum* Lkšić 1969.

ELYNO-SESLERIETEA Br.-Bl. 1948.

CREPIDETALIA DINARICAE Lkšić 1964.

A. *Oxytropidion dinaricae* Lkšić 1964.

1. Edraiantho-Dryadetum Lkšić 1964.
2. Elymo-Edraianthemum serpyllifolii Lkšić 1969.
3. Elymo-Edraianthemum alpini Lkšić 1969.
4. Festuco-Alchemilletum serbicae Lkšić 1969.
5. Caricio-Crepidetum dinaricae Lkšić 1964.
6. Edraiantho-Helianthemum bjelasicense Lkšić 1964.
7. Seslerietum tenuifoliae montenegrinum Lkšić 1964.

B. Festucion albanicae Lkšić 1969.

(Syn.: *Campanulion albanicae* Lkšić 1964)

1. Diantho-Anthyllidetum aureae Lkšić 1969.
2. Scutellario-Achilleetum montenegrinae Lkšić 1969.
3. Ranunculo-Helianthemetum nitidi Lkšić 1969.
4. Stachydi-Festucetum pseudoxanthinae Lkšić et coll.
5. Crepido-Centauretum kotschianae Lkšić 1964.
6. Poeto-Potentilletum montenegrinum Lkšić 1964.
7. Seslerietum giganteae Lkšić 1964.

CARICETEA CURVULAE Br.-Bl. 1926.

SESLERIETALIA COMOSAE (Sim. 1957) Lkšić 1964.

A. *Seslerion comosae* Horvat 1939, emend. Lkšić 1964.

1. Agrosti-Scleranthemum neglecti Lkšić 1969.
2. Curvuletum dinaricum Lkšić 1969.
3. Festuco-Anthemidetum orientalis Lkšić 1964.
4. Vaccinio-Seslerietum comosae Lkšić 1964.
5. Sieversio-Festucetum rilzensis Lkšić 1964.

B. Jasionion orbiculatae Lkšić 1964.

1. Genisto-Festucetum spadiceae (Blečić 1960) Lkšić 1964.
2. Festucetum variae montenegrinum Lkšić 1964.
3. Gentiano-Anemonetum elatioris Lkšić 1964.
4. Nardetum subalpinum montenegrinum Lkšić 1964.

SCHEUCHZERIO-CARICETEA FUSCAE Nordh. 1936.

CARICETALIO FUSCAE w. Koch.

Narthecion scardici Horvat 1960, emend. Lkšić 1969.

1. Pinguiculo-Narthecietum scardici Lkšić 1969.
2. Caricio-Willemetietum stipitatae Lkšić 1964.

BETULO-ADENOSTYLETEA Br.-Bl. 1948.

ADENOSTYLETALIA Br.-Bl. 1931.

Petasition dörfleri Lkšić 1969.

1. Adenostylo-Petasitietum dörfleri Lkšić 1969.
2. Geetum bulgarici Lkšić 1969.
3. Dronico-Wulfenietum blečići Lkšić 1969.
4. Linario-Daphnetum oleoidis Lkšić 1969.

127. **Planinska vegetacija Dinarida u svjetlu novih činjenica.** — *The mountain vegetation in the Dinarids in the light of newly discovered facts.* III. kongres biologov Jugoslavije (knjiga plenarnih referatov in povzetkov). Ljubljana, 1969, str. 158.

«...Istaknuti su vegetacijski odnosi između sjeverozapadnih i jugoistočnih Dinarida, prije svega, a zatim odnosi Dinarida sa susjednim balkanskim planinskim sistemima i Apeninima».

LAZAREVIC SAVO

128. **Planika i njen privredni značaj u području crnogorskog krša.**
Naša poljoprivreda i šumarstvo, Br. 4. Titograd, 1963.

U radu se sreću dosta uopšteni podaci o rasprostranjenju *Arbutus unedo* u Crnogorskom primorju. Prikazani s i neki ekološki faktori vezani za ovu vrstu.

MALY KARL

129. Eine neue Obstart aus der Hercegovina — *Prunus pseudoarmeniaca* Heldr. et Sart. apud Boissier. *Godišnjak Biološkog instituta*. Sarajevo, 4: 17-22.

Uzeto iz drugih izvora.

MARČETIĆ MILORAD

130. Rogač na primorskom dijelu južne Dalmacije. *Sumarski list*, 1-2. Zagreb, 1956.

Govori se, pored ostalog, i o lokalitetu na poluostrvu Luštica.

MARKGRAF FRIEDRICH

131. Diferenzierungen in der Mediterranflora. — Diferencijacija u mediteranskoj flori. *Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu*, Tom V, Fasc 1-2, Sarajevo, 1952 (1953), str. 303-310.

«. . . Autor iznosi neke osobine mediteranske flore i vegetacije iz kojih se može zaključiti njihov različiti sastav u istočnom i zapadnom bazenu.»

MAYER ERNEST

132. Die Floristische und Taxonomische Tätigkeit in Jugoslawien von 1945-1961. *Webbia*, Volume XVIII (Proceedings of the second Flora Europaea symposium, Genova, 21 st. 28 th may, 1961). Firenze, 1963, str. 347-365.

Autor daje bibliografski pregled florističkih istraživanja u Jugoslaviji od 1945-1961. Na str. 356 dati su podaci za Crnu Goru.

133. Pregled pteridofitov Jugoslavije. — *Conspicus Pteridofitarum Jugoslaviae*. — *Übersicht der Pteridophyten Jugoslawiens*, *Academia scient. et art. slovenica*, *Disertationes VII*. Ljubljana, 1963, str. 47-73.

Autor daje pregled paprati zastupljenih u Jugoslaviji, pri čemu posebnu pažnju posvećuje taksonskim i nomenklaturnim problemima. Pored literaturnih podataka autor daje i neke svoje rezultate sa ekskurzija iz raznih krajeva Jugoslavije.

134. *Catalogus florae Jugoslaviae I/1 — Pteridophyta*. *Academia scientiarum et artium slovenica*. Ljubljana, 1964, str. 1-34.

U pregledu je dat spisak paprati do tada registrovanih u Jugoslaviji. Podaci o rasprostranjenju pojedinih vrsta prikazani su uopšteno po republikama i pokrajinama. Pored toga, prikazana je sinonimika, a za neke vrste i broj hromozoma.

135. Mayer E. in Trpin D.: *Dianthus sylvester*-kompleks v Jugoslaviji. — *Der Dianthus sylvester-Komplex in Jugoslawien*. *Biološki vestnik*, XIII. Ljubljana, 1965, str. 53-59.

Neki oblici navode se i za Crnu Goru.

136. Notulae ad floram Jugoslaviae. Biološki vestnik, XIV. Ljubljana, 1966, str. 29-36.

Kao nova vrsta za floru Crne Gore prikazana je *Draba korabensis* Kümmerle et Degen (Crna Gora: »Prokletije-Starac supra Cakor, in rupium fissuris, solo silic.; 2400 m s. m., 21. VII 1960. leg. A. Martinčić, det. E. Mayer«). Zatim navodi kao značajnu vrstu i *Centaurea alpina* »Crna Gora: Borkovići (Durmitor, kanjon Komarnice): Bla u, 1877: 77. Eksiklatni dokaz LJU«.

137. Kolektiv autora: Analitička flora Jugoslavije. — *Flora analytica Jugoslaviae*, Svezak prvi, Br. 1. Institut za botaniku Sveučilišta u Zagrebu — Posebno izdanje, Zagreb, 1967.

Vidi pod 94.

138. Blečić V. und Mayer E.: Die europäischen Sippen der Gattung *Amphoricarpus* Visianii. *Phyton* (Austria), Vol. 12, Fasc. 1-4. 1967, str. 150-158.
Bibl. i prik.: »Ref. žur.« — Moskva, 10 V 521/1968.

Vidi pod 10.

139. Notulae ad floram Jugoslaviae II. *Conspectus generis Melampyrum L.* Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Tomi III, 1-4. Beograd, 1965-1966. (1968), str. 239-254.

Dat je pregled svih do sada poznatih oblika polimorfnog roda *Melampyrum L.* u Jugoslaviji. Tu je i dosta podataka iz Crne Gore.

140. Zur Kenntnis der Gattung *Gentianella Moench* in Jugoslawien, II. *Der G. aspera* — *G. germanica* — und *G. austriaca* — Komplex, *Biološki vestnik*, XVI. Ljubljana, 1968, str. 23-28.

Za Crnu Goru u ovom radu navode se *Gentianella austriaca* var. *lutescens* i *Gentianella praecox* var. *carpatica*.

MIJUSKOVIĆ MILORAD

141. Stete od poluparazitnih korovskih biljaka. *Naša poljoprivreda*, God. IV, 3. Titograd, 1958, str. 99-100.

Masovna pojava korovskih biljaka *Melampyrum arvense L.* i *Alectrolophus major R.* zabilježena je u žitu (pšenici) u okolini Ivanograda.

142. Vapam kao sredstvo za suzbijanje korova u ležama za proizvodnju rasada duvana. *Poljoprivreda i šumarstvo*, God. IX, 4. Titograd, 1963. Str. 67-71.

Eksperiment sa vapamom kao sredstvo za suzbijanje korova izveden je na oko 20 vrsta u rasadima Duvanskog kombinata u Titogradu. Dat je spisak korovskih biljaka na kojima je izveden ogled.

143. Proučavanje mogućnosti suzbijanja korova u vinogradima u našim krajevima pomoću herbicida. *Agrohemijska*, 12. Beograd, 1963, str. 741-774.

Na stranama 745 i 746 nalazi se spisak od oko 40 najznačajnijih vrsta korova koji se sreću u svim vinogradima.

MISIĆ LJ.

144. Bajić D., Mišić Lj.: Prilog poznavanju geografske raširenosti vrste *Trifolium subteraneum* L., njene ekologije, i razdvajanja na niže sistematske jedinice u Jugoslaviji. Radovi Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, 16, No 18. 1967, str. 177-184.
Bibl. i prik.: »Ref. žurn.« — Moskva, 12 V 462/1968.

Uzeto iz drugih izvora.

PAVLOVIĆ ZAGORKA

145. Cernjavski P., Grebenščikov O., Pavlović Z.: O vegetaciji i flori skadarskog područja. Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Serija B, Knj. 1-2. Beograd, 1949, str. 4-91.

Vidi pod 29.

POPOVIĆ MILENKO

146. Božović B., Popović M.: Borovnica (*Vaccinium myrtillus* L.) samonikla šumska voćka. Naša poljoprivreda i šumarstvo, 5-6. Titograd, 1961.

Vidi pod 28.

PULEVIĆ VUKIĆ

147. Prilog poznavanju ljekovitog bilja u flori Crne Gore, njegovo iskorišćavanje i zaštita. Poljoprivreda i šumarstvo, 3-4. Titograd, 1965, str. 17-48.

U prilogu je dat spisak od blizu 300 biljaka koje se u većoj ili manjoj mjeri koriste za farmaceutsku industriju ili u narodnoj medicini. Za svaku navedenu ljekovitu biljku dati su latinski nazivi i najčešća narodna imena. U podacima o rasprostranjenju govori se samo o najčešćim i najtipičnijim lokalitetima koje bi trebalo u budućim istraživanjima znatno dopunjavati novim. Posebno je istaknuto koji se dijelovi biljaka sabiraju kao droge. Skrenuta je pažnja na rijetke i proriječene vrste i na posljedice neracionalne eksploatacije ljekovitog bilja u Crnoj Gori.

148. Endemične i neke rijetke i proriječene vrste drveća u flori i vegetaciji Crne Gore. Poljoprivreda i šumarstvo, 3. Titograd, 1966, str. 81-97.

U članku su dati osnovni podaci o rasprostranjenju i potrebi zaštite sljedećih endemičnih i rijetkih vrsta drveća i grmlja u Crnoj Gori: munika (*Pinus heldreichii*), molika (*Pinus peuce*), planinski javor (*Acer heldreichii*), makedonski hrast (*Quercus macedonica*), zanovet (*Petteria ramentacea*), orjenska hudika (*Viburnum maculatum*), skadarski hrast (*Quercus robur* ssp. *scutariensis*), tisa (*Taxus baccata*), božikovina (*Ilex aquifolium*), mečja lijeska (*Corylus colurna*), crni bor (*Pinus nigra*), lučki jasen (*Fraxinus axycarpa*), pitomi kesten (*Castanea sativa*).

149. Trideset godina rada prof. dra Vilotija Blečića na istraživanjima flore i vegetacije Crne Gore. Poljoprivreda i šumarstvo, XIV, 1. Titograd, 1968, str. 93-103.

Dati su biografski podaci za prof. V. Blečića i bibliografski pregled njegovih radova koji se odnose na istraživanje flore i vegetacije Crne Gore.

150. **Bibliografski pregled mikoloških istraživanja u Crnoj Gori. Poljoprivreda i šumarstvo, XIV, 2. Titograd, 1968, str. 97-107.**

Bibliografija se odnosi na mikološka istraživanja od njihovih početaka u Crnoj Gori do danas.

151. **Grada za bibliografiju botaničkih istraživanja u Crnoj Gori (Pregled algoloških i lihenoloških istraživanja). Poljoprivreda i šumarstvo, XIV, 4. Titograd, 1968, str. 107-118.**

Bibliografija se odnosi na algološka i lihenološka istraživanja od njihovih početaka u Crnoj Gori do danas.

152. **Grada za bibliografiju botaničkih istraživanja u Crnoj Gori (Pregled brioloških istraživanja). Poljoprivreda i šumarstvo, 1, Titograd, 1969.**

Bibliografija se odnosi na briološka istraživanja od njihovih početaka u Crnoj Gori do danas.

RECHNIGER K. H. fil.

153. **Nachträge und Berichtigungen zu »Ergebnisse einer botanischen Reise in den Bertiscus (Nordalbanische Alpen)«. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. V, Sv. 1-2. Sarajevo, 1952. (1953).**

Autor daje reviziju determinacije nekoliko biljaka koje je iz područja Prokletija sakupio i publikovao 1934. god.

SCHMID EMIL

154. **Gattungsanalysen der illyrischen Vegetationsgürtel. — Analiza rodova vegetacijskih pojaseva ilirskog flornog područja. Godišnjak Biološkog instituta u Sarajevu, God. V, Sv. 1-2. Sarajevo, 1952. (1953), str. 318-404.**

Iz rezimea: »Autor u ovom opsežnom radu na osnovu podataka raspoložive literature, izlaže strukturu i porijeklo biljnih rodova pojedinih vegetacijskih pojaseva t. z. ilirskog područja... Autor obrađuje detaljno sastav pojedinih tako stvorenih vegetacijskih pojaseva i za ilirsko florno područje on razlikuje: 1. Pojas česmине; 2. Pojas medunca; 3. Pojas mješovitih šuma listopadnog drveća (»Quercus-Tilius-Acer pojas«); 4. Pojas bukve i jele; 5. Pojas ariša i limbe; 6. Pojas »Vaccinium uliginosum-Loiseleura« i »Carex-Elyna«; 7. Litoralni pojas uskog zahvatanja; 8. Pojas lovor-višnje; 9. Pojas »Stipa stepa«; 10. Pojas »Pulsatilla šumskih stepa«; 11. Pojas hrasta lužnjaka i vrišta; 12. Pojas smrče i 13. Pojas mediteranskih planinskih stepa.

SIMONOVIC M.

155. **Kratki prikaz biljnih zajednica Bijelog polja i Bišće-polja kod Mostara. Narodni šumar 1-3. Sarajevo, str. 105-109.**

Na stranama 107 i 108 autor vrši poređenje florističkog sastava sub-socijacije *Carpinetum orientalis puniceetosum* iz okoline Škadarskog jezera

koju je opisao Grebenščikov 1949. sa srodnom zajednicom iz blizine Mostara. Na kraju autor izvodi zaključak da navedeni šibljaci kod Mostara (iznad sela Donje Vojna) podpadaju pod subsoc. *Carpinetum orientalis punice-tosum* Greb.

SLAVNIC ŽIVKO

156. O vegetaciji sveze *Senecion fluvialis* Tx. u Jugoslaviji. — Ueber die Vegetation des Verbrandes *Senecion fluvialis* Tx. in Jugoslawien. Zbornik za prirodne nauke (Matica srpska), 15. Novi Sad, 1958, str. 153-172.

Istraživanja su uglavnom vršena na području Vojvodine, ali su u znatnoj mjeri dopunjena i podacima iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Dalmacije. U Crnoj Gori (Plavnica kod Skadarskog jezera i Topolica kod Bara) istraživana je asocijacija *Mentha longifolia-Pulicaria dysenterica* ass. nova. U radu je data fitocenološka tabela u kojoj se nalaze podaci sa svih istraženih lokaliteta u Jugoslaviji.

157. O granicama areala i nekim osobinama staništa ilirske bokvice (*Plantago reniformis* Beck). Über die Verbreitung von *Plantago reniformis* Beck. Acta botanica croatica XX/XXI, Zagreb, 1961/1962, str. 225-232.

Prikazana su sva do tada poznata nalazišta za *Plantago reniformis* u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Albaniji. U radu se nalazi karta sa ucertanim arealom.

158. Rod *Bidens* L. u flori Bosne i Hercegovine. Radovi, XXV-7, Sarajevo, 1964, str. 155-162.

Pored rasprostranjenja u Bosni i Hercegovini, autor iznosi i osnovne podatke o rasprostranjenosti pojedinih vrsta u čitavoj Jugoslaviji. Prema Rohleni i Pančiću u Crnoj Gori rastu *Bidens cernuus* L. i *B. tripartitus* L. Dat je ključ za determinaciju taksona.

159. Rod *Roripa* Scop. u flori Bosne i Hercegovine. Radovi, XXV-7, Sarajevo, 1964, str. 163-179.

Autor daje sistematiku roda *Roripa* sa ključem za određivanje pojedinih oblika, zatim podatke o rasprostranjenosti u Bosni i Hercegovini i opšte podatke o rasprostranjenosti u Jugoslaviji.

STJEPČEVIĆ JOVO

160. Stjepčević J. i Žunjić V.: Bokokotorski zaliv — fiziografske osobine. Godišnjak Geografskog društva SR Crne Gore, Cetinje, 1964, str. 75-89.

Na str. 78 dato je poglavlje »Karakteristike faune i flore Bokokotorskog zaliva«. Od morskog viših biljaka autori navode *Zostera marina* L. i *Posidonia oceanica* L.

STOJANOV NIKOLAJ

161. Učebnik po rastitelna geografija. Sofija, 1950.

Knjiga je univerzitetski udžbenik. U drugom dijelu koji nosi naziv »Bałkansko Poluostrvo i Bugarska« autor daje pregled biljne geografije Bal-

kanskog poluostrva. U dvanaestom poglavlju (»Endemiti i relikti«), data je karta na kojoj je prikazan broj sopstvenih endema za pojedina područja Balkanskog Poluostrva (za Crnu Goru on iznosi 20 vrsta). Prikazana je rasprostranjenost najkarakterističnijih endema za Balkan, zatim neke reliktno vrste koje nijesu endemi, submediteranski elementi i ostale karakteristične vrste. U trinaestom poglavlju »Fitogeografske veze« prikazana je karta Balkanskog poluostrva sa brojevima balkanskih florinih elemenata za pojedina područja, za Crnu Goru navodi se 210 takvih elemenata. Sve ove podatke autor je, uglavnom, uzeo prema Turill-u.

ŠARANOVIC BOZO

162. Prirodno nalazište božikovine na području Narodnog odbora opštine Cetinje. Naša poljoprivreda i šumarstvo, God. VII, 1. Titograd, 1961, str. 55-59.

U radu se govori o lokalitetu biljke *Ilex aquifolium* na Obzović kod Cetinja.

TATIĆ BUDISLAV

163. Blečić V, i Tatić B.: Šume molke u Crnoj Gori (*Pinetum peucis montenegrinum*). — Le forêts de Pinus peuce à Monténégro (*Pinetum peucis montenegrinum*). Glasnik Prirodnjačkog muzeja srpske zemlje, Ser. B, Knj. 10. Beograd, 1957, str. 43-53.

Bibl. i prik.: Poljoprivreda i šumarstvo, XIV, 1, 1968, str. 97.

164. Blečić V, et Tatić B.: Association du Cynosure à crêtes dans les prairies de hautes vallées de Monténégro. — Zajednica krsca (*Knautia-Cynosuretum cristati*) u planinskim dolinskim livadama Crne Gore. Glasnik Bot. zav. i Bašte Univ. u Beogradu, Knj. II, No 1-4. Beograd (1962-1964) 1966, str. 131-139.

Bibl. i prik.: Poljoprivreda i šumarstvo, XIV, 1/1968, str. 103.

165. Blečić V., Tatić B, i Krasnići F.: Kratak prilog flori Jugoslavije. — Beitrag zur Flora Jugoslaviens. Glasnik Botaničkog zavoda i Bašte Univerziteta u Beogradu, Tom III, 1-4. Beograd, 1965-1966. (1968), str. 227-232.

Vidi pod br. 11.

TOMIĆ-STANKOVIĆ KOVLJKA

166. Flora i vegetacija Lovćena u Crnoj Gori (Doktorska disertacija). Zagreb, 1964. (u rukopisu).

Bibl. i prik.: Bull. scient., Sect. A/1965, str. 116. Zagreb.

Napomena: Rad treba u najskorije vrijeme da bude publikovan.

167. Prilog poznavanju flore Lovćena i njegove podgorine u Crnoj Gori. Zbornik Filozofskog fakulteta u Prištini, Knj. II, (za godinu 1964-1965), str. 343-351.

Spisak flore dat u ovom prilogu predstavlja specijese, subspecijese, varijetete i forme (ukupno svih oblika 121) koji za lovćensko područje nijesu bili ranije zabilježeni. Posebno su označeni taxoni koji se za floru Crne Gore

prvi put navode, a to su: *Drepanocladus aduncus* (Hedw) Moenk., *Juniperus macrocarpa* S. S., *Thalictrum aquilegifolium* L. f. *australe* Bornm., *Corydalis pumila* (Host.) Rehb., *Polygala nicaeensis* Risso, subsp. *mediterranea* Chod., *Rosa canina* L. subsp. *spuria* (Pug.) H. Br. f. *spuria*, *Trifolium incarnatum* L. var. *elatum* Grb., *Doryenium germanicum* (Gremll.) Rauy, f. *sericeum* (Kov.) Hay., *Calycotome infesta* (Presl.) Guss., *Epilobium hirstutum* L. f. *trichocarpum* (Hausskn) Hay., *Gratiola officinalis* L. f. *gracilis* Velen., *Pedicularis brachyodonta* Schloss. Vuk. subsp. *brachyodonta*, *Teucrium polium* L. subf. *bambycinum* Heldr., *Galeopsis speciosa* Mill. subsp. *speciosa*, *Asperula scutellaris* Vis. subsp. *scutellaris*, *Stenactis annua* (L.) Nees. (*Erigeron* n. Pers.), *Achillea millefolium* L. ssp. *collina* (Becker) Weiss. f. *rubriflora* (K. Malý) Hay., *Leucanthemum praecox* H-ič. *Reichardia picroides* (L.) Roth. f. *hypochoeriformis* Ginzb., *Crepis setosa* Hall. f. *microcephala* Grec., *Erythronium dens canis* L. f. *niveum* Baumy., *Tamus communis* L. f. *cretica* (L.) Boiss., *Briza maxima* L. f. *rubra* A. G., *Koeleria splendens* Presl. f. *ciliata* (K. Malý) Hay., *Avena barbata* Gott. f. *longiglumis* Hausskn., *Ophrys muscifera* Huds.

168. *Pinus heldreichii* (munika) u vegetaciji Lovćena. — *Pinus heldreichii* Christ. in the Lovćen vegetation in Monte Negro. Zbornik Filozofskog fakulteta u Prištini (za godinu 1965-1966), Knj. III. Str. 439-444.

U početku autor daje pregled dosadašnjih istraživanja munike na Lovćenu. Zatim sa dosta sigurnosti izvodi pretpostavku da je današnja munika na Lovćenu relik nekadašnje šume koja je izgrađivala gornji pojas šumske vegetacije. Usljed uticaja čovjeka ona je sve više potiskivana i održala se jedino na nepristupačnim stijenama. Iznoseći podatke o današnjem stanju i rasprostranjenosti munike, autor tvrdi da njen areal ima progresivan karakter. Proglašenjem Lovćena za nacionalni park spriječena je sječa munike i smanjena paša na tom regionu te je munika počela ponovo osvajati područja sa kojih je potisnuta. Prilozi: jedna fotografija, topografska karta Lovćena sa pregledom nalazišta i pregled literature koja se odnosi na istraživanja munike u našoj zemlji.

TRINAESTIĆ IVO

169. *Moltkea petraea* (Tratt.) Gris u biljnom pokrovu otoka Korčule. — *Moltkea petraea* (Tratt.) Gris. in der Insel Korčula. Acta botanica croatica, XXIII. Zagreb, 1964, str. 157-160.

Autor na nekoliko mjesta daje poređenje između ispitivanog područja u Hrvatskoj i kanjona Pive i Komarnice u Crnoj Gori koje je istraživao V. Blečić (1958).

TUCAKOV JOVAN

170. Zaštita ljekovitog bilja i biljara. Zaštita prirode, 16. Beograd, 1959, str. 8-15.

Između ostalog, u radu se govori i o masovnom uništavanju lincure (*Gentiana lutea* ssp. *symphyandra*) na području Durmitora.

VASOVIĆ MILORAD

171. Lovćen i njegova podgorina. Posebno izdanje Naučnog društva NR. Crne Gore. Cetinje, 1955.

Na str. 51-55 dati su veoma uopšteni podaci o osnovnim karakteristikama vegetacije na Lovčenu i njenom visinskom raščlanjenju na sjevernim i južnim padinama ove planine.

WIDDER F.

172. Die Markfaube als Unterscheidungsmerkmal von Ephedra Arten. »Phyton«, Vol. 1, Fasc. 1, str. 71-75.

Bibl. i prik.: Narodni šumar, 9-12. Sarajevo, 1956, str. 456.

Vidi pod br. 47.

WENDELBERGER G.

173. Zur Vegetationsgliederung Südosteuropas. Mitteilungen des Naturwissenschaftlichen Verein für Steiermark, Bd 59. Graz, 1965, str. 245-286.

Bibl. i prik.: Narodni šumar, 9-10/XX. Sarajevo, 1966, str. 431.

Prema Fukareku (vidi pod br. 66) ovaj rad predstavlja pokušaj da se rezimiraju dosadašnja znanja i literaturni podaci o vegetaciji Jugoslavije (Slovenija nije uključena):

Vukić Pulević

Republički zavod za zaštitu prirode,
Titograd